

Na osnovu člana 8. stav 1. Zakona o Narodnoj skupštini („Službeni glasnik RS“, broj 9/10),

Narodna skupština Republike Srbije, na sednici Sedmog vanrednog zasedanja u 2013. godini, održanoj 1. jula 2013. godine, donela je

NACIONALNU STRATEGIJU REFORME PRAVOSUĐA za period 2013-2018. godine

I UVOD

Reforma pravosuđa bila je i ostaje važan prioritet Republike Srbije u cilju unapređivanja nezavisnosti pravosudnog sistema, nepristrasnosti i kvaliteta pravde, unapređenja stručnosti, odgovornosti i efikasnosti pravosuđa .

Imajući u vidu potrebu za stalnim procesom strateškog planiranja, Ministarstvo pravde i državne uprave, odnosno ministarstvo nadležno za pravosuđe (u daljem tekstu: Ministarstvo) odlučilo se za donošenje Strategije za period 2013-2018. godine (u daljem tekstu: Strategija). Ova Strategija predstavlja nastavak reformskih aktivnosti postavljenih Nacionalnom strategijom reforme pravosuđa za period 2006 – 2011. godine (u daljem tekstu: prethodna Strategija) i pratećim akcionim planom. Nakon okončanja prethodne faze reforme pravosuđa, sledi faza unapređenja odnosno preciznog definisanja usvojenog pravnog okvira, institucionalno i profesionalno jačanje kapaciteta novoformiranih institucija (Visoki savet sudstva, Državno veće tužilaca, Pravosudna akademija), kao i povezivanje procesa reforme pravosuđa sa procesom evropskih integracija. Cilj Strategije je da omogući pripremu pravosudnog sistema za nove izazove u skladu sa evropskim standardima i vrednostima. Stoga u procesu evropskih integracija treba voditi računa o pravu Evropske unije (pravnim tekovinama Evropske unije – *Acquis Communautaire*), i o preporukama i standardima Saveta Evrope. Nacionalna strategija reforme pravosuđa usklađena je sa ključnim strateškim dokumentima, kao što je Nacionalni plan za usvajanje tekovina Evropske unije (NPAA) i već definisani ključni strateški prioriteti zemlje. Nova Strategija treba da obezbedi kontinuitet reforme pravosuđa i proširi obim reformskih aktivnosti na čitav pravosudni sistem u Republici Srbiji. Po svom obimu, Strategija će biti sveobuhvatnija (prethodna Strategija se u pretežnoj meri bavila reformom sudskog sistema), sa zadatkom da se i neke prethodne reformske aktivnosti koriguju na osnovu ocene rezultata sprovedene reforme i analize ispunjenosti prethodne Strategije. To znači da će organizovano sprovođenje planiranih promena sada obuhvatiti čitav pravosudni sistem (a ne samo sudski kao do sada).

Prema oceni ispunjenosti mera iz prethodne Strategije iz 2006. godine (podaci dostupni u sledećim dokumentima: Izveštaj Saveta Evrope „Podrška reformi pravosuđa u Srbiji u svetlu standarda Saveta Evrope“, kao i Izveštaja Evropske komisije o napretku Srbije za 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 i Analitički izveštaj koji prati saopštenje Komisije upućeno Evropskom parlamentu i Savetu uz Mišljenje Komisije o zahtevu Srbije za članstvo u Evropskoj uniji iz oktobra 2011. godine) proizlazi da su u najvećoj meri ostvareni rezultati u oblasti ustanovljavanja pravnog i institucionalnog okvira (pravosudni zakoni, osnivanje Državnog veća tužilaca, Visokog saveta sudstva i Pravosudne akademije). S druge strane, pojedina pitanja koja su predmet strateškog dokumenta nisu uopšte ili nisu u potpunosti rešena: reizbor sudija i javnih tužilaca sproveden u netransparentnom procesu, pravosudna mreža nije procenjena na odgovarajući način, kapaciteti ključnih aktera u oblasti pravosuđa izazivaju zabrinutost (Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva, kao i njihove Administrativne kancelarije), procesni zakoni su samo delimično reformisani, tužilačka istraga nije u celosti zaživela, kašnjenje u donošenju podzakonskih propisa neophodnih za primenu zakona (kriterijumi za vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca, kriterijumi za napredovanje sudija i javnih tužilaca, Etički kodeks za javne tužioce), nedostaci u pravnom okviru kojim se garantuje nezavisnost sudija i samostalnost javnih tužilaca, nedovoljna transparentnost rada Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva, nedovoljna dostupnost propisa i sudske prakse, kao i nedovoljno učešće civilnog društva u javnim konsultacijama u zakonodavnom procesu.

Strategija je odgovor na izazove za unapređenje sistema pravosuđa i pokazuje spremnost države da odgovori na zahteve građana za poštovanjem vladavine prava i nezavisnim, nepristrasnim, odgovornim i efikasnim pravosudnim sistemom. Prateći dokument uz Strategiju biće i Akcioni plan sprovođenja

Strategije (u daljem tekstu: Akcioni plan) . Komisija za sprovođenje Strategije biće zadužena za primenu Strategije i Akcionog plana, kao i za njegovo ažuriranje ukoliko se ukaže potreba. Osnovna uloga Nacionalne strategije reforme pravosuđa jeste da odredi odgovarajući pravac i prioritete, ali i dinamiku pomenutog procesa organizovanih i ciljno usmerenih reformskih aktivnosti. Dosledno sprovođenje Strategije doveste do daljeg jačanja institucija koje će se u većoj meri angažovati na sprovođenju reformskih aktivnosti. Krajnji rezultat Strategije će biti jačanje poverenja građana u pravne institucije države i poštovanja istih.

Reforma pravosuđa je integralni deo reforme pravosudnog sistema i policije. Najsveobuhvatniji dokument koji govori o prioritetima Vlade u ovoj oblasti je Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije. Jedan od ključnih prioriteta je „Demokratija i vladavina prava”. U tom smislu, reformski koraci predviđeni Strategijom i akcionim planom su kreirani po principu kompatibilnosti sa zahtevima koji se pred Srbiju postavljaju u smislu usaglašavanja poglavlja 23. i 24. u procesu pregovora sa Evropskom unijom.

U cilju uspešnog sprovođenja planiranih reformskih aktivnosti u predstojećem periodu moraju se planirati i predvideti izmene relevantnog normativnog okvira, vodeći računa o pravnoj tradiciji, društvenom ambijentu u kome se reforma sprovodi kao i potrebi za usaglašavanjem sa evropskim i međunarodnim standardima. Takođe bi trebalo težiti ka dostizanju što višeg nivoa koherentnosti čitavog sistema. Radi uspešnijeg sprovođenja reformskih mera, potrebno je, najdalje u roku od godinu dana od dana usvajanja Strategije, sprovesti sveobuhvatnu funkcionalnu analizu pravosuđa u Republici Srbiji. Primena Strategije mora da se koordinira sa velikim brojem pravnih i političkih dokumenata, kao što su strategije i planovi na republičkom nivou odnosno nivou sektora, koji se odnose na borbu protiv korupcije, organizovanog kriminala, reformu sistema za izvršenje krivičnih sankcija i besplatnu pravnu pomoć. Strategija iziskuje širok spektar delovanja i resursa i samim tim uključuje veliki broj učesnika. Osnivanje Komisije za sprovođenje Strategije, o kojoj se detaljnije govori u odeljku II , omogućiće uspešno sprovođenje Strategije.

II CILJ STRATEGIJE

Poboljšanje kvaliteta i efikasnosti pravde, jačanje nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa, u cilju jačanja vladavine prava, demokratije, pravne sigurnosti, približavanja pravde građanima i vraćanja poverenja u pravosudni sistem.

Cilj nove Strategije reforme pravosuđa je da omogući strateško planiranje i upravljanje pravosudnim sistemom. Strategija se odnosi na period od pet godina, i praćena je Akcionim planom sa preciziranim konkretnim merama, aktivnostima, rokovima, institucijama odgovornim za njihovo sprovođenje i izvorima sredstava. Odgovornost za uspešno sprovođenje Strategije snosi Komisija za sprovođenje Strategije.

III KLJUČNA NAČELA I PRIORITETI

Reforma pravosudnog sistema Republike Srbije se zasniva na **pet ključnih načela**: nezavisnost, nepristrasnost i kvalitet pravde, stručnost, odgovornost i efikasnost. Navedenim načelima se obezbeđuje okvir za uspostavljanje, razvoj i organizovanje pravosudnih institucija u cilju stvaranja pravosudnog sistema koji može da u potpunosti zaštiti prava svih građana uz stalni rad na unapređivanju i konkretnoj primeni istih u svakoj fazi razvoja pravosuđa i primene prava:

- *Nezavisnost* - Pravosudni sistem u kome su pravosudne institucije i nosioci pravosudnih funkcija u svom radu oslobođeni svakog neprimerenog / nedozvoljenog uticaja i pritiska koji bi ometali ostvarivanje pravde, bez obzira na njihov izvor;
- *Nepristrasnost i kvalitet pravde* - Pravosudni sistem u kome su propisi jasni, razumljivi, određeni, lako dostupni i usklađeni, kako međusobno, tako i sa pravnim tekovinama Evropske unije i praksom međunarodnih sudskih institucija i u kome postoji ujednačena i dostupna sudska praksa. Pravosudni sistem u kome je svakom pojedincu omogućen jednak pravni tretman i pristup pravdi, pod jednakim uslovima, bez diskriminacije po bilo kom osnovu i sa jednakim mogućnostima da zaštite i ostvare svoja prava i interese;

- *Stručnost* - Pravosudni sistem u kome se na sveobuhvatan / organizovan način sprovodi stručno usavršavanje i obuka, stiču i usavršavaju teorijska i praktična znanja i veštine nosilaca pravosudnih funkcija i sprovodi obuka sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika. Nosioци pravosudnih funkcija i zaposleni u pravosuđu i predstavnici drugih pravosudnih profesija svoj posao će obavljati stručno / kompetentno /odgovorno, donoseći kvalitetne odluke u razumnim rokovima, uz uspostavljanje proaktivne i jasne komunikacije sa građanima, što će postupno voditi podizanju nivoa poverenja građana u pravosuđe;
- *Odgovornost* - Pravosudni sistem u kome su uspostavljeni mehanizmi odgovornosti pravosudnih institucija i kriterijumi odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija za kvalitet, pravičnost, rezultate rada i upotrebu dodeljenih javnih resursa;
- *Efikasnost* - Pravosudni sistem u kome se delotvorno upravlja i racionalno koriste resursi, po predmetima postupa i sudi u razumnim rokovima, primenjuje zakonito propisan postupak, uz poštovanje ljudskih i manjinskih prava i sloboda, zagarantovanih, kako domaćim, tako i međunarodnim propisima.

Transparentnost nije izdvojena u posebno ključno načelo već se horizontalno proteže kroz čitavu Strategiju, i kroz strateške ciljeve zastupljena je u svim ključnim načelima.

Prioriteti su identifikovani kao najurgentnija pitanja u okviru kojih je neophodno preduzeti hitne mere kako bi se utvrđeni problemi otklonili. Lista prioriteta oblasti utvrđena je na osnovu: sprovedene analize dosadašnjih rezultata u reformi pravosuđa u odnosu na uočene slabosti i ostvarenost reformskih aktivnosti predviđenih prethodnom Strategijom i Akcionim planom (videti: Pregled dosadašnjih rezultata u reformi pravosuđa u odnosu na uočene slabosti i ostvarenost reformskih aktivnosti iz strategije iz 2006. godine; Analiza ostvarenosti ciljeva postavljenih Akcionim planom Nacionalne strategije reforme pravosuđa iz 2006. godine), izveštaja međunarodnih tela (Izveštaj Evropske komisije o napretku Republike Srbije u procesu evropskih integracija i Analitički izveštaj koji prati saopštenje Komisije upućeno Evropskom parlamentu i Savetu uz Mišljenje Komisije o zahtevu Srbije za članstvo u Evropskoj uniji iz oktobra 2011. godine), kao i drugih relevantnih izveštaja i analiza (videti Aneks 3).

Nakon što je, usled reforme pravosudne mreže sprovedene 2009. godine, kroz ukidanje ili zamenu sudskim jedinicama, drastično smanjen broj sudova, a opštim reizborom sudija i javnih tužilaca njihov broj smanjen za oko 1000, očekivanja su bila da će se na ovaj način postići veća efikasnost pravosuđa, smanjiti broj zaostalih predmeta, postići kraće trajanje sudskih postupaka i smanjiti budžetski izdaci. Paralelno sa reformom pravosudne mreže, započet je proces osnivanja i preuzimanja nadležnosti od strane Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca.

Analizom sumiranih rezultata postignutih u okviru prethodno sprovedene reforme, iznetih u pomenutim dokumentima, kao problemi pravosuđa čije je rešavanje najurgentnije, izdvojili su se:

- *Reintegracija u pravosudni sistem sudija i javnih tužilaca koji su vraćeni na funkciju na osnovu odluke Ustavnog suda i preispitivanje pravosudne mreže*

Odlukama Ustavnog suda iz 2012. godine, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca obavezani su da vrate na funkcije sudije, javne tužioce i njihove zamenike koji 2009. godine nisu reizabrani, što su krajem 2012. ova tela njihovim vraćanjem i učinila. Usled toga se javio problem adekvatnog i efikasnog uklapanja velikog broja sudija i javnih tužilaca, koji su odlučili da se vrate na funkcije u novu mrežu pravosuđa. Hitno i adekvatno rešavanje pitanja njihove reintegracije, pomoći će u smanjenju broja zaostalih predmeta kao i rešavanju pitanja nejednake opterećenosti sudova i sudija predmetima, preispitivanjem postojeće i uspostavljanjem nove pravosudne mreže.

- *Rešavanje zaostalih predmeta*

Ukupan broj zaostalih predmeta u sudovima opšte i posebne nadležnosti već nekoliko uzastopnih godina iznosi preko 3 miliona. Neažurnost je u uzročno-posledičnoj vezi sa trajanjem sudskih postupaka, poštovanjem ljudskih prava učesnika u postupcima, brojem predavki protiv Republike Srbije pred Evropskim sudom za ljudska prava, kao i ocenom rezultata rada sudija i javnih tužilaca. Uzimajući u obzir, broj nerešenih i broj starih predmeta, prilikom urgentnog i sistemskog rešavanja na nivou čitavog pravosuđa zavise, u dobroj meri, i rezultati reforme pomenutih, sa njime povezanih oblasti. U tom smislu, ovom Strategijom se kao prioritet utvrđuje rešavanje zaostalih predmeta po osnovu detaljno razrađenog

programa zasnovanog na sledećim principima: identifikacija i preraspodela zaostalih predmeta; automatizacija upravljanja predmetima; horizontalna realokacija sudija i osoblja uz poštovanje ustavnih garancija a uz adekvatnu stimulaciju; preuzimanje značajnog broja sudskih predmeta od strane pravosudnih profesija: izvršitelja i javnih beležnika; izmena materijalnih i procesnih zakona u cilju unapređenja efikasnosti i pravne sigurnosti.

- *Rešavanje predmeta u razumnim rokovima*

Da bi pravda građanima bila dostupna, njihovo poverenje u pravosuđe raslo a broj predstavlki protiv Republike Srbije pred Evropskim sudom za ljudska prava zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku i broj zaostalih predmeta se smanjivao, mora se, što hitnije, sprovesti širok spektar mera koje će, već u kratkom vremenskom periodu koji pokriva ova Strategija, dati osetne rezultate na polju kraćeg trajanja sudskih postupaka. U tom smislu, pored temeljne analize faktora koji utiču na predugo trajanje sudskih postupaka, neophodno je sprovesti izmene normativnog i unaprediti institucionalni i budžetski okvir.

- *Unapređenje statusa Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca i normativno regulisanje odgovornosti ova dva tela*

Jedan od ključnih preduslova uspešnog funkcionisanja pravosuđa, jeste nastavak unapređenja kapaciteta Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca, u cilju efikasnog preuzimanja nadležnosti koje su im poverene Ustavom i zakonima. Da bi ovaj proces nesmetano tekao, potrebno je, s jedne strane, obezbediti mehanizme koji garantuju nezavisnost ovih tela od neprimerenih i nedozvoljenih uticaja, dok je, s druge strane, uzimajući u obzir do sada prepoznate manjkavosti u radu Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca, potrebno zakonski uobličiti uslove i mehanizme odgovornosti, kako njihovih članova pojedinačno, tako i tela kao takvih.

- *Ujednačavanje sudske prakse*

Iako se određena odstupanja u tumačenju i primeni zakona mogu prihvatiti kao sastavni deo svakog pravosudnog sistema koji je, baš kao i srpski, zasnovan na mreži sudećih i apelacionih sudova koji imaju nadležnost nad određenom teritorijom, ova odstupanja ne smeju biti takva da se u slučajevima kod kojih postoji isto ili gotovo identično činjenično stanje, donose potpuno različite odluke. Takvo postupanje proizvodi stanje trajne pravne neizvesnosti i prouzrokuje nedostatak poverenja javnosti u pravosuđe. U tom smislu, presudnu ulogu u ujednačavanju sudske prakse, treba da preuzme Vrhovni kasacioni sud, a nemerljiv značaj imaće i dostupnost sveobuhvatnih baza sudskih odluka. Na ovaj način mora se eliminisati kršenje ustavnog načela jednakosti građana pred zakonom.

- *Uspostavljanje jedinstvenog sistema e-pravosuđa*

Dostizanje zadovoljavajućeg nivoa efikasnosti, transparentnosti i kvaliteta pravde, nezamislivo je bez uspostavljanja jedinstvenog sistema e-pravosuđa. Ovo se može postići: najpre, putem umrežavanja svih subjekata relevantnih za efikasno funkcionisanje pravosuđa; potom, preko formiranja sveobuhvatnih i redovno ažuriranih baza podataka koje pružaju mogućnost njihovog pregleda po velikom broju kriterijuma; i najzad, putem omogućavanja direktnog pristupa sudskim postupcima elektronskim putem i pretrage baza pravnih propisa i sudske prakse. U kojoj meri je prepoznat značaj ovog pitanja, govori i podatak da će njegovo rešavanje, pored prioritarnog statusa u Strategiji biti i predmet posebne strategije.

IV AKCIONI PLAN

Nakon usvajanja Strategije u Narodnoj skupštini, Vlada će doneti i Akcioni plan. Nacionalna strategija predstavlja petogodišnji strateški okvir (koji sadrži ključna načela, strateške ciljeve i strateške smernice) koji će se, na godišnjem nivou, ažurirati Akcionim planom sa konkretnim merama, aktivnostima, rokovima, potrebnim sredstvima i nadležnim telom odgovornim za sprovođenje aktivnosti. Odgovornost za nadzor i uspešnost sprovođenja celokupne Strategije prvenstveno će biti na Komisiji za sprovođenje Strategije.

Nacionalna strategija reforme pravosuđa sadrži razradu ključnih načela reforme, njihovih strateških ciljeva i specifičnih strateških smernica. Dalja razrada konkretnih mera (npr. normativne mere, analize) i aktivnosti vrši se kroz Akcioni plan, koji će se ažurirati svake godine na osnovu analize ostvarenog u prethodnom periodu.

Strateške smernice su određene kao dugoročne smernice za ostvarivanje pojedinih strateških ciljeva. Mere utvrđene Akcionim planom, moraju slediti smernice i mogu biti postavljene kratkoročno, srednjoročno i dugoročno, zavisno od kapaciteta i potrebnih aktivnosti. Mere se detaljno razrađuju kroz aktivnosti kojima se utvrđuju rokovi, nadležna tela i potrebna finansijska sredstva. Planiranje i određivanje mera mora biti povezano sa načinom planiranja državnog budžeta Republike Srbije od kojeg zavise i budžeti nadležnih tela za sprovođenje aktivnosti reforme. Forma Akcionog plana omogućava procenu realizacije Strategije jer sadrži i indikatore strateškog cilja i izvore verifikacije indikatora.

V SPROVOĐENJE REFORME

1. Pravni i institucionalni okvir reforme

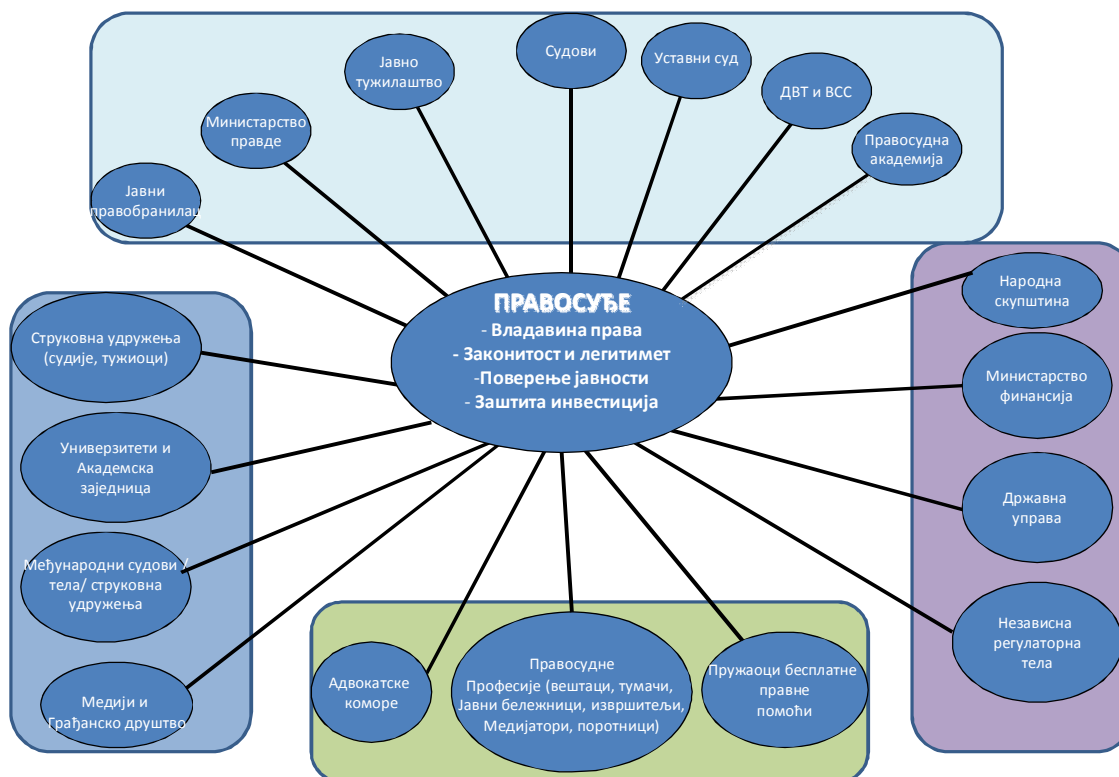
Osnovni pravni izvori koji uređuju nadležnost i odgovornost ključnih institucija pravosudnog sistema Republike Srbije su: Ustav Republike Srbije, Zakon o sudijama, Zakon o Visokom savetu sudstva, Zakon o uređenju sudova, Zakon o javnom tužilaštvu, Zakon o Državnom veću tužilaca, Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava, Zakon o Pravosudnoj akademiji.

Ovom Strategijom predviđen je čitav niz izmene postojećih i donošenja novih zakona, što je neophodno s obzirom na opseg reforme. Sa druge strane cilj reforme je da uspostavi sistem u kome se zakoni neće često menjati/donositi, a posebno ne po hitnom postupku.

Institucije uključene u reformu pravosuđa su: Narodna skupština, Vlada i Ministarstvo, Vrhovni kacioni sud i sudovi, Republičko javno tužilaštvo, Visoki savet sudstva, Državno veće tužilaca i Pravosudna akademija.

Pored navedenih glavnih aktera reforme pravosuđa u Srbiji, u procesu će stalno ili po potrebi učestvovati i druge institucije. Svi relevantni akteri reforme pravosuđa u Srbiji prikazani su na sledećoj shemi:

Релеванти актери реформе

2. Potreba za izmenom ustavnog okvira

Pojedina opredeljenja ove Strategije zahtevaju promenu Ustava. Reč je o rešenjima poput: isključenja Narodne skupštine iz procesa izbora predsednika sudova, sudija, javnih tužilaca/zamenika javnih tužilaca, kao i članova Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca; promene sastava Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca u pravcu isključenja predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti iz članstva u ovim telima; predviđanja pravosudne akademije kao obaveznog uslova za prvi izbor na sudijsku i tužilačku funkciju. S obzirom na to da je promena Ustava dugotrajan i složen proces na koji nosioci ovlašćenja u procesu kreiranja i sprovođenja Strategije reforme pravosuđa imaju ograničen uticaj, to se ovom Strategijom izražava snažna i odlučna posvećenost navedenim ciljevima a proces njihovog sprovođenja će podrazumevati pripreme radnje neophodne za promenu Ustava. S tim u vezi, Komisija za sprovođenje Strategije će formirati posebnu podgrupu radi formulisanja predloga u vezi sa izmenama odredaba Ustava kojima su regulisane pomenute oblasti. Za period koji prethodi ustavnim promenama, Strategija predviđa čitav niz izmena normativnog okvira kao prelaznog rešenja koje, u saglasnosti sa postojećim ustavnim okvirom, treba da pruži adekvatnu potporu efikasnijem funkcionisanju pravosuđa.

3. Struktura i sastav sistema za strateško planiranje i sprovođenje

Preduslov za uspeh strateškog planiranja jeste dosledno sprovođenje strateških ciljeva i akcionih koraka. Strategija predstavlja živi dokument koji je potrebno periodično ažurirati kroz godišnje akcione planove, na osnovu analize koju sprovode glavni akteri u međusobnoj saradnji. Sprovođenje nekih od koraka predviđenih Strategijom i Akcionim planom možda će iziskivati izmene normativnog okvira, čime bi se sprovele preporuke u domenu reforme normativnog okvira date od strane Evropske unije i Venecijanske komisije.

Odgovornost za realizaciju ciljeva i aktivnosti predviđenih Strategijom reforme pravosuđa i Akcionim planom biće poverena Komisiji za sprovođenje strategije, sastavljenoj od petnaest članova (i petnaest zamenika), predstavnika svih institucija relevantnih za sprovođenje reforme pravosuđa: Ministarstvo, Republičko javno tužilaštvo, Vrhovni kasacioni sud, Visoki savet sudstva, Državno veće tužilaca, Odbor za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu Skupštine Srbije, strukovno udruženje sudija, strukovno udruženje javnih tužilaca, Advokatska komora Srbije, Pravosudna akademija, zajednički predstavnik pravnih fakulteta, ministarstvo nadležno za finansije, zajednički predstavnik Komore izvršitelja, javnih beležnika i medijatora, Kancelarija za evropske integracije i Kancelarija Vlade za saradnju sa civilnim društvom. Komisija za sprovođenje Strategije je povremeno radno telo Vlade, za praćenje napretka i usmeravanje i planiranje budućih aktivnosti.

Predstavnik Ministarstva predlaže ministar; predstavnik Republičkog javnog tužilaštva, kolegijum Republičkog javnog tužilaštva; predstavnik Vrhovnog kasacionog suda, Opšta sednica Vrhovnog kasacionog suda; predstavnik Visokog saveta sudstva iz reda izbornih članova, Savet na sednici; predstavnik Državnog veća tužilaca iz reda izbornih članova, Veće na sednici; predstavnik Odbora za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu Narodne skupštine, Odbor; predstavnik strukovnog udruženja sudija, samo udruženje, u skladu sa internim aktima; predstavnik strukovnog udruženja javnih tužilaca, samo udruženje, u skladu sa internim aktima; predstavnik advokature, advokatska komora, u skladu sa normativnim aktima; predstavnik Pravosudne akademije, direktor Pravosudne akademije; predstavnik iz reda profesora pravnog fakulteta, zajednička sednica dekana svih pravnih fakulteta; predstavnik Kancelarije za evropske integracije, direktor Kancelarije; predstavnik Kancelarije Vlade za saradnju sa civilnim društvom, direktor Kancelarije. U sastav Komisije ulazi i predstavnik ministarstva nadležnog za finansije Republike Srbije, koga predlaže ministar i koji treba da bude posrednik u obezbeđivanju finansijske održivosti sprovođenja Strategije, u skladu sa budžetom Republike Srbije. Kancelarija Vlade za saradnju sa civilnim društvom predstavljaće sponu između Komisije i građanskog društva. Na osnovu predloga, Vlada Republike Srbije imenuje članove i zamenike članova Komisije na period od pet godina sa mogućnošću produženja mandata. Komisija će u okviru svojih nadležnosti formirati posebne radne grupe koje će biti zadužene za sprovođenje pojedinačnih načela i ciljeva Strategije. Komisija će u roku od mesec dana od imenovanja doneti Poslovnik o radu.

Administrativnu, stručnu i tehničku podršku radu Komisija pruža Sekretarijat za sprovođenje Strategije. Osnivanje, upravljanje i nadzor nad radom Sekretarijata biće u nadležnosti Komisije za sprovođenje Strategije. Do osnivanja Sekretarijata administrativnu, stručnu i tehničku podršku Komisiji pruža Ministarstvo.

Sekretarijat Komisije sprovodi odluke i smernice Komisije, tako što:

- Priprema predloge ažuriranog akcionog plana za sprovođenje strategije;
- Priprema predloge preporuka i odluka na osnovu izveštaja posebnih radnih grupa;
- Formira radne grupe za sprovođenje osnovnih ciljeva Strategije i koordinira njihov rad, vodeći računa o kontinuitetu sa radnim grupama koje su učestvovala u izradi teksta Strategije i Akcionog plana;
- Koordinacija sa predstavnicima drugih tela predviđenih za sprovođenje relevantnih strategija i akcionih planova;
- Razmatra projekte koji se finansiraju iz međunarodnih izvora;
- Vršiti procenu troškova aktivnosti predviđenih Akcionim planom;
- Prikuplja i objedinjuje statističke podatke potrebne za donošenje strateških odluka, kao i druge podatke utvrđene kao indikatore za sprovođenje aktivnosti iz Strategije;
- Prikuplja, objedinjuje, obrađuje i analizira podatke od svih subjekata određenih akcionom planom kao odgovorne institucije za sprovođenje Strategije;
- Na osnovu prikupljenih i analiziranih podataka, priprema predloge odluka i dokumenata Komisije;
- Razmatra uporedne analize i međunarodne preporuke neophodne za implementaciju u pravni sistem Republike Srbije, radi harmonizacije propisa za pridruživanje Evropskoj uniji i
- Obavlja sve ostale poslove po nalogu Komisije i po osnovu Poslovnika o radu, a koji su neophodni za sprovođenje Strategije.

Odgovorni subjekti dužni su da pružaju podatke i informacije Sekretarijatu u vezi sa aktivnostima na sprovođenju Strategije.

Radi obezbeđivanja maksimalne efikasnosti i transparentnosti u procesu sprovođenja Strategije, Komisija na svaka tri meseca podnosi Vladi izveštaj o radu. Na kraju svake godine Komisija podnosi Narodnoj skupštini izveštaj o sprovođenju Strategije. Narodna skupština razmatra izveštaj Komisije i izveštaj nadležnog skupštinskog odbora, sa predlogom zaključaka, odnosno preporuka i odlučuje o predlogu zaključaka, odnosno preporuka, sa merama za unapređenje stanja u ovoj oblasti.

Komisija može da inicira postupak utvrđivanja odgovornosti subjekata nadležnih za sprovođenje Strategije u skladu sa odgovarajućim propisima.

4. Materijalna i finansijska održivost

Reforma pravosuđa je kompleksan proces koji zahteva i značajna finansijska sredstva za niz strukturnih i organizacionih promena. Kako bi se obezbedilo održivo i uspešno sprovođenje Strategije, Republika Srbija će u okviru raspoloživih resursa, obezbediti potrebne materijalne pretpostavke i finansijska sredstva za ciljeve i aktivnosti predviđene ovom Strategijom.

Komisija za sprovođenje Strategije obavljaće delatnost koristeći resurse koje će obezbediti Vlada kako bi ispunila strateške ciljeve utvrđene Strategijom. Svaki deo Akcionog plana treba da navede da li su sredstva za sprovođenje mera obezbeđena i iz kog izvora, kao i da predloži izvor resursa za nefinansirane aktivnosti. Komisija koordinira proces planiranja neophodnih finansijskih sredstava utvrđenih Akcionim planom za aktivnosti definisane Strategijom.

Veliki značaj za sprovođenje ove Strategije predstavlja i podrška međunarodne zajednice, a posebno Evropske komisije, Saveta Evrope, Svetske banke, OEBS-a, *USAID*-a, *GIZ* –a i drugih međunarodnih i regionalnih organizacija i vladinih agencija, koje su i do sada svesrdno pomagale reformske procese u Srbiji.

VI PREGLED DOSADAŠNJIH REZULTATA REFORME PRAVOSUĐA U ODNOSU NA UOČENE SLABOSTI I OSTVARENOST REFORMSKIH AKTIVNOSTI PREDVIĐENIH STRATEGIJOM IZ 2006. GODINE

1. Pregled u odnosu na uočene slabosti u Strategiji iz 2006. godine

- *Neadekvatan ustavni i zakonski okvir*, što za rezultat ima prekomerna kašnjenja sudskih postupaka, otežano izvršenje sudskih presuda, neodgovornost organa pravosudnog sistema, pa i korupciju;

Trenutno stanje:

Nakon donošenja prethodne strategije, Narodna skupština je novembra 2006. godine proglasila novi Ustav Republike Srbije, a decembra 2008. godine donela je set pravosudnih zakona, koji prate i razrađuju ustavna rešenja u odnosu na odredbe o pravosuđu (Zakon o Visokom savetu sudstva, Zakon o sudijama, Zakon o uređenju sudova, Zakon o Državnom veću tužilaca, Zakon o javnom tužilaštvu, Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava). Po prvi put kod nas zakonom se reguliše disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija i predviđa finansijska nezavisnost pravosuđa. U cilju efikasnijeg postupanja sudova, obezbeđivanja poštovanja principa suđenja u razumnom roku i rešavanja problema neizvršavanja pravnosnažnih sudskih odluka doneti su novi procesni zakoni (Zakonik o krivičnom postupku, Zakon o parničnom postupku, Zakon o izvršenju i obezbeđenju, Zakon o javnom beležništvu). Nadležni pravosudni organi nisu uopšte ili nisu blagovremeno doneli odgovarajuće podzakonske akte za sprovođenje utvrđenih zakonskih rešenja, što je dovelo do višegodišnje nemogućnosti primene pravosudnih zakona.

Zaključak:

Analizom postojećih ustavnih i zakonskih rešenja i njihovim poređenjem sa rešenjima koja su važila u vreme donošenja prethodne Strategije, može se doći do zaključka da su na planu normativnog okvira vezanog za pravosuđe učinjeni znatni kvalitativni pomaci, ali da se legislativa i dalje mora modifikovati u pravcu jačanja pravosudnog sistema i unapređenja kvaliteta pravosuđa. Iako zakonodavni okvir predstavlja dobru osnovu za postizanje zacrtanih ciljeva (kao što su finansijska nezavisnost pravosuđa i uspostavljen sistem disciplinske odgovornosti) neophodna je efikasna primena zakonskih rešenja ili unapređenje dosadašnjih rešenja. Ovde se pre svega ima u vidu blagovremeno donošenje podzakonskih akata, kao i izmene postojećih zakonskih rešenja, na osnovnu realne procene postojećeg stanja i opredeljenja za objektivno primenljiva zakonska rešenja.

- *Preterano kompleksan i širok sistem sudova*, što za rezultat ima više troškove poslovanja od neophodnih a manje efikasan pristup pravdi;

Trenutno stanje:

Zakonom o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava uvedena je nova mreža sudova i javnih tužilaštava, koja je počela sa radom 1. januara 2010. godine, a koju karakteriše smanjenje ukupnog broja sudova i javnih tužilaštava, kao i sudija i javnih tužilaca.

Analiza rada sudova opšte i posebne nadležnosti za 2010. i 2011. godinu koje je uradio Vrhovni kasacioni sud, pokazuje da i dalje postoji nejednaka opterećenost sudova i sudija predmetima. Podaci o radu sudskih jedinica kod sudova, kada se posmatraju broj primljenih i rešenih predmeta u sudskoj jedinici u odnosu na sedište suda, dovode u sumnju opravdanost njihovog postojanja kod pojedinih sudova, posebno ako se imaju u vidu troškovi. Sudske jedinice povlače značajne izdatke za putne troškove, kako sudija tako i javnih tužilaca, kao i drugih učesnika u postupku, ali i troškove održavanja i obezbeđenja objekata u kojima su se nekada nalazili sudovi koji su potpuno ukinuti ili zamenjeni sudskim jedinicama. Sve ovo negativno utiče na ostvarivanje prava na pristup pravosuđu, naročito kada su u pitanju socijalno ugrožene kategorije stanovništva.

Kad je reč o starim predmetima, i na kraju 2012. godine broj zaostalih predmeta je na nivou prošlogodišnjeg. Za sudove opšte nadležnosti broj starih predmeta iznosi 3.32 miliona, a za sudove posebne nadležnosti 54.706 starih predmeta.

Složenosti trenutne situacije u pravosuđu doprinosi problem reintegrisanja u novu pravosudnu mrežu dobrog dela od ukupno 1000 sudija i javnih tužilaca koji nisu reizabrani 2009. godine, a koji su se nakon odluka Ustavnog suda, a potom i Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca 2012. godine, vratili.

Zaključak:

Uprkos očekivanjima da će nova mreža pravosuđa doprineti boljoj organizaciji rada i većoj efikasnosti pravosudnih organa, kao i racionalizaciji troškova nisu ostvareni očekivani rezultati. Da bi pravosuđe bilo efikasnije, delotvornije, ažurnije, građanima garantovan jednak pristup sudu, a sudije i javni tužioci/zamenici jednako opterećeni, potrebno je redovnom analizom i izmenama normativnog okvira revidirati mrežu povećanjem broja sudova i javnih tužilaštava i smanjenjem broja sudskih jedinica i odeljenja javnih tužilaštava, određivanjem broja sudija i javnih tužilaca na osnovu broja predmeta u radu i očekivanog priliva novih predmeta.

- *Nejasni standardi izbora, opoziva, rezultata rada i napredovanja za sudije, što za rezultat ima nejednaku delotvornost pravosudnih organa i smanjenje poverenja javnosti u sudijsku profesiju;*

Trenutno stanje:

Zakonom o sudijama i Zakonom o javnom tužilaštvu regulisani su postupak izbora, vrednovanja rada i disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija, kao i razlozi i postupak za prestanak njihove funkcije. Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca su 2009. godine doneli Odluku o utvrđivanju kriterijuma i merila za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti za izbor sudija i predsednika sudova, odnosno Pravilnik o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioce javnotužilačke funkcije. Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca nisu doneli podzakonske akte kojim bi utvrdili kriterijume, merila i postupak za napredovanje i vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca, odnosno zamenika javnih tužilaca, iako su na to bili obavezni po zakonu u roku od 90 dana od dana konstituisanja Saveta. Zbog toga je Narodna skupština donela Zakon o dopuni Zakona o sudijama i Zakon o dopuni Zakona o javnom tužilaštvu na osnovu kojih su sudije i javni tužioci, odnosno zamenici javnih tužilaca, koji su prvi put bili izabrani na trogodišnji mandat, a tokom trogodišnjeg mandata nisu ocenjivani, izabrani na stalnu funkciju odlukom Visokog saveta sudstva, odnosno odlukom Državnog veća tužilaca.

Pravilnik o disciplinskom postupku doneli su i Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca, s tim što je Visoki savet sudstva imenovao disciplinske organe u decembru 2010. godine, a Državno veće tužilaca u maju 2013. godine. Visoki savet sudstva je u decembru 2010. godine doneo Etički kodeks, a Državno veće tužilaca tek treba da ga donese.

Zaključak:

Imajući u vidu kritike domaće opšte i stručne javnosti, kao i izveštaje referentnih međunarodnih tela o povredi načela stalnosti sudijske funkcije i načina na koji je sproveden postupak opšteg izbora sudija u decembru 2009. godine, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca treba da pristupe donošenju podzakonskih akata sa jasnim, transparentim i objektivnim kriterijumima i merilima za izbor i prestanak funkcije nosilaca pravosudnih funkcija. Prethodno Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca treba da donesu pravilnike o kriterijumima, merilima i postupku za napredovanje i vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca, odnosno zamenika javnih tužilaca.

- *Nepostojanje kapaciteta za integrisano planiranje, utvrđivanje budžeta i merenje rezultata, što smanjuje sposobnost pravosuđa da delotvorno prati i unapređuje rezultate sistema;*

Trenutno stanje:

Zakonom o Visokom savetu sudstva i Zakonom o Državnom veću tužilaca predviđeno je da ovi organi predlažu obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za rad sudova odnosno javnih tužilaštava za tekuće rashode i vrše nadzor nad njihovim trošenjem. Na osnovu Zakona o uređenju sudova, odnosno Zakona o javnom tužilaštvu, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca predlažu obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za tekuće rashode, osim rashoda za sudsko osoblje odnosno osoblje u javnim tužilaštvima, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za pravosuđe i raspodeljuju ta sredstva na sudove odnosno na javna tužilaštva. Zakonom o uređenju sudova odnosno Zakonom o javnom tužilaštvu utvrđeno je da nadzor nad trošenjem budžetskih sredstava opredeljenih za rad sudova odnosno javnih tužilaštava sprovode Visoki savet sudstva, odnosno Državno veće tužilaca, ministarstvo nadležno za pravosuđe i ministarstvo nadležno za finansije. Do 2012. godine Ministarstvo pravde bilo je odgovorno za konsolidaciju budžetskih zahteva pojedinih sudova i tužilaštava, dok direktni budžetski korisnici podnose odvojene budžetske zahteve. Za pripremu detaljnih budžetskih zahteva, Ministarstvu pravde su se podnosili budžetski zahtevi svih indirektnih budžetskih korisnika. Umesto

Ministarstva pravde ovu ulogu bi trebalo da imaju Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca. Opređenje je da, nakon prelaznog perioda u kome bi se rešila imovinsko-pravna i infrastrukturna pitanja vezana za sudove i javna tužilaštva, u čemu je neophodna podrška Ministarstva, ova ovlašćenja u potpunosti preuzmu Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca, pri čemu bi ceo proces bio okončan do juna 2016. godine. Ovi organi su svojim internim aktima predvideli da za početak planiranje budžeta za 2013. godinu obavlja Ministarstvo. Postoje i dalje slabosti u sistemu budžetskog planiranja:

- Nema sistematskih planova za kapitalne investicije (samo između 40-50% planiranih sredstava u budžetu za kapitalne investicije se i potroši);
- Budžetska izdvajanja odražavaju ranije potrebe, a ne trenutne (Ministarstvo je pribegavalo u velikoj meri procesu planiranja budžeta, koristeći istorijske podatke iz budžeta kao osnovu i dodajući uvećane iznose za novi budžetski period).

Vršenje ove nadležnosti Visoki savet sudstva preuzeo je od Ministarstva pravde u martu 2012. godine. Obrazovan je Sektor za materijalno finansijske poslove u okviru Administrativne kancelarije Visokog saveta sudstva, postavljen je pomoćnik sekretara za te poslove i preuzeti su zaposleni iz Ministarstva pravde za obavljanje tih poslova. Svi sudovi su svoje predloge budžeta za 2013. godinu podneli Visokom savetu sudstva u ujednačenom formatu, korišćenjem novog budžetskog softvera. Za potrebe analize i pripreme predloga budžeta za 2013. godinu, *USAID* je Visokom savetu sudstva pomogao da razvije novu budžetsku metodologiju, operativnu politiku i procedure, organizovao obuku i za sve sudove obezbedio instrumente koji omogućavaju da se sačine, a potom i prate i izvršavaju njihovi planovi. Ova nova metodologija daje mogućnost sudovima da predloge budžeta zasnivaju na svojim stvarnim potrebama kao što su broj sudskog osoblja, broj predmeta u radu i veličina suda. Visoki savet sudstva sada može da uradi tačnu analizu prikupljenih podataka i odluči kako da na najbolji i najpravičniji način izvrši raspodelu sredstava među sudovima.

Državno veće tužilaca je preuzelo 2012. sva ovlašćenja vezana za izradu predloga i praćenja izvršenja budžeta javnih tužilaštava u potpunosti od Ministarstva, osim u delu plata i naknada za prevoz za državne službenike i nameštenike. U okviru administrativne kancelarije Državnog veća tužilaca formirana je Grupa za planiranje i izvršenje budžeta javnih tužilaštava kao uža unutrašnja jedinica izvan sastava sektora administrativne kancelarije. Priprema predloga budžeta se sprovodi na osnovu dostavljenih predloga finansijskih planova javnih tužilaštava i njihovom konsolidacijom. Grupa za planiranje i izvršenje budžeta ne raspolaže nikakvim novim programskim metodama i nije uključena ni u jedan projekat, kao što je slučaj u Visokom savetu sudstva.

Zaključak:

Potrebno je raditi na jačanju kapaciteta administrativnih kancelarija Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca u unutrašnjoj organizacionoj jedinici zaduženoj za materijalno-finansijske poslove i njihovoj stalnoj obuci.

Neophodno je uspostaviti viši nivo saradnje između Visokog saveta sudstva, Državnog veća tužilaca i Ministarstva u pogledu dostupnosti, pristupa podacima odnosno izveštajima sudova, kako bi se uspostavio sistemski pristup u planiranju kapitalnih investicija, za koje je nadležno Ministarstvo i raspolagalo podacima koje Visoki savet sudstva dobija iz sudova, koji se redovno ažuriraju i koji odražavaju stvarne potrebe sudova.

- *Zastareli modeli funkcionisanja pravosudne administracije*, što sprečava delotvorno sprovođenje pravde i procesuiranje predmeta;

Trenutno stanje:

Početakom 2010. godine, u pravosuđu je bilo oko 12.000 zaposlenih (sudskog i tužilačkog osoblja). Efikasna upotreba ovih brojnih i raznovrsnih ljudskih resursa može da omogućiti da pravosuđe bude efikasno i da bolje koristi svoje resurse.

Ministarstvo pravde i državne uprave je odgovorno za razvoj, sprovođenje i održavanje sistema za arhiviranje informacija o sudskim predmetima. Održavanje ovih arhivskih sistema sada je automatizovano, a uveden je i elektronski sistem vođenja predmeta (poznatiji kao AVP) koji se uspešno primenjuje u privrednim sudovima od 2006. godine. U svom svakodnevnom radu, službenici primenjuju

Sudski poslovnik (Pravilnik o upravi u javnom tužilaštvu) i priručnike za rad za postojeći elektronski sistem vođenja predmeta - AVP. Sudski poslovnik sadrži odredbu da sudovi i javna tužilaštva mogu da organizuju službu za informacione tehnologije i analitičke usluge. Veoma često IT zaposleni u sudovima i javnim tužilaštvima ne poseduje potrebne kvalifikacije i obrazovanje i najčešće su promovisani iz redova administrativnog osoblja, bez posebne IT obuke i iskustva.

Broj mesta zaposlenih u pravosuđu u svakom sudu i javnom tužilaštvu se zasniva isključivo na broju sudija, odnosno javnih tužilaca, a ne na osnovu kriterijuma kao što su administrativne potrebe pojedinačnog suda.

Ministarstvo pravde preduzelo je korake za izradu programa SAPS- elektronsko vođenje podataka u sudovima koje će da obuhvati apelacione sudove, Upravni sud i Vrhovni kasacioni sud (Pored toga, Osnovni sud u Sremskoj Mitrovici i Viši sud u Sremskoj Mitrovici uključeni su u pilot projekat za implementaciju navedenog programa). Prekršajni sudovi i dalje nemaju program za elektronsko vođenje podataka zbog čega je njihov rad otežan. U okviru javnih tužilaštava, uvođenje SAPO softvera je uključeno u IPA 2008 projekat koji bi trebalo da bude u potpunosti okončan do novembra 2013 godine.

Zaključak:

Imajući u vidu veliki broj vraćenih sudija i javnih tužilaca koji su integrisani u pravosudni sistem, kao i predviđeno povećanje broja sudova u odnosu na sadašnju situaciju, neophodno je napraviti analizu trenutnog broja zaposlenih u pravosuđu, kao i potrebnog broja zaposlenih, i procenu uloge novouspostavljenih radnih mesta (npr. upravitelj suda).

Neophodno je jasno razgraničiti nadležnosti lica koja vrše funkcije, kao što su sekretar suda i upravitelj suda (organizator poslova u sudu) referent i zapisničar.

Stručno usavršavanje i obuka pravosudnog osoblja zahteva posebnu pažnju, i u tom smislu Pravosudna akademija treba da pripremi program redovne obuke.

- *Težak teret administrativnih poslova na sudijama*, što smanjuje sudijsku efikasnost i slabi moral u redovima sudija;

Trenutno stanje:

Sudije i javni tužioci/zamenici javnih tužilaca veliki deo svog vremena posvećuju vansudskim aktivnostima, koji su pre svega administrativne prirode, što dovodi do smanjenja produktivnosti rada nosilaca pravosudnih funkcija i smanjuje vreme koje im ostaje na raspolaganju za obavljanje sudijskog/tužilačkog posla.

Zaključak:

Neophodno je rasteretiti sudije, javne tužioce i zamenike javnih tužilaca, tako što će se obezbediti da svaki sudija, javni tužilac odnosno zamenik ima sudijskog, odnosno tužilačkog pomoćnika, koji bi, u velikoj meri, preuzeo obavljanje nagomilanog administrativnog posla, tako da sudija ili javni tužilac odnosno zamenik javnog tužioca može da se u potpunosti posveti vršenju sudijske ili tužilačke funkcije.

Izraditi analizu primene člana 16. Sudskog poslovnika, koja bi pokazala u kojoj meri se koristi mogućnost organizovanja pripremnog odeljenja u sudovima i koliko je doprinos, tamo gde su obrazovana priprema odeljenja, u smislu rasterećenja sudije od obavljanja administrativnog posla.

- *Nedostatak kontinuirane obuke sudija i drugih nosilaca pravosudnih funkcija*, što predstavlja prepreku za razvoj modernog i profesionalnog kadra specijalizovanog za rukovođenje i sudsku upravu;

Trenutno stanje:

U decembru 2009. godine donet je Zakon o Pravosudnoj akademiji, kojim se Pravosudni centar za obuku i stručno usavršavanje koji je osam godina sprovodio programe stalne obuke sudija i javnih tužilaca, transformiše u Pravosudnu akademiju. Zakonom o Pravosudnoj akademiji se uređuje njen status, aktivnosti, upravljačka tela i finansiranje, kao i početna i stalna obuka sudija, javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, obuka sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika, kao i obuka sudskog i tužilačkog administrativno-tehničkog osoblja. Pravosudna akademija je započela sa radom 1. januara 2010. godine,

uspostavljen je njen Programski savet i Upravni odbor i izabran je direktor. Pripremljen je program početne obuke koji traje 30 meseci, a za to vreme polaznici dobijaju naknadu u visini od 70% plate sudije osnovnog suda. Od osnivanja Akademije, upisane su tri generacije, ukupno 84 polaznika. Prva generacija 2010/2011, od 20 polaznika, završila je program početne obuke u februaru 2013. godine. Druga generacija 2011/2012 ima ukupno 27 polaznika, a treća 2012/2013 generacija 37 polaznika. Broj polaznika određen je odlukama Visokog saveta sudstva /Državnog veća tužilaca. Tokom 2012. godine organizovane su 332 obuke. Kroz programe koje je sprovela Pravosudna akademija do sada je bilo preko 9500 učesnika.

Zaključak:

Iako sudovi i javna tužilaštva redovno dostavljaju podatke o potrebama za sprovođenje obuka u određenim oblastima treba nastaviti sa praćenjem njihovih potreba za konkretnim vrstama obuka. Neophodno je hitno unaprediti kako infrastrukturne tako i kadrovske kapacitete PA i revidirati programe obuke, kako stalne tako i početne obuke, u skladu sa stvarnim potrebama sudova i javnih tužilaštava. Potrebno je izraditi programe obuke za predstavnike pravosudnih profesija (izvršitelji, javni beležnici, notari) i zaposlene u pravosuđu (administrativno-tehničko, IT i računovodstveno osoblje), kao i odabrati i obučiti predavače.

- *Neadekvatan program na pravnim fakultetima*, što doprinosi nepripremljenosti budućih lidera u pravničkoj profesiji i pravosuđu;

Trenutno stanje:

U periodu 2006-2012. napravljen je značajan pomak po pitanju osposobljavanja studenata na polju primene prava i praktičnih pravničkih veština. Potpisan je niz sporazuma o saradnji između pravnih fakulteta i predstavnika pravosuđa. U nastavne programe pravnih fakulteta uvršteno je praktično pravničko obrazovanje u vidu pravnih klinika, kurseva pisanja pravnih dokumenata, simulacija suđenja pred domaćim i međunarodnim tribunalima, prakse u sudovima, javnim tužilaštvima i advokatskim kancelarijama.

Problem predstavlja činjenica da i dalje ne postoji jedinstvena strategija reforme sektora pravničkog obrazovanja te da pomenuti programi, u odnosu na ukupan broj, obuhvataju mali procenat studenata prava. Broj polaznika pomenutih kurseva, studijskih programa i praksi je ograničen i uglavnom rezervisan za studente koji ispunjavaju specifične kriterijume poput visoke prosečne ocene ili znanja stranih jezika. Pored toga, predmeti koji podrazumevaju sticanje praktičnih pravničkih znanja i veština, fakultativnog su karaktera, dok se na ispitima iz predmeta koji su najbliže povezani sa funkcionisanjem pravosuđa, proverava samo nivo stečenog teorijskog znanja i to samo usmeno.

Zaključak:

Potrebno je unaprediti saradnju pravnih fakulteta sa Pravosudnom akademijom, u smislu usaglašavanja i približavanja nastavnih programa i programa obuke, kao i mogućnosti razmene predavača ili obavljanje prakse u sudovima i tužilaštvima. Neophodno je podržati uspostavljanje saradnje između pravnih fakulteta i advokatskih komora u cilju upućivanja studenata u veštine advokatske profesije, odnosno obavljanje prakse u advokatskim kancelarijama. Potrebno je utvrditi rezultate ostvarene saradnje pravnih fakulteta i pravosuđa u okviru potpisanih sporazuma, i eventualno unaprediti ovu saradnju. Takođe je potrebno podržati inicijativu da se na pravnim fakultetima kao obavezni predmeti uvedu ljudska prava i pravna etika.

- *Loše opremljeni i održavani objekti*, što ograničava pristup pravosuđu i čini veliki pritisak na resurse u pravosuđu;

Trenutno stanje:

Ministarstvo je nadležno za kapitalne investicije, a preduzimane su izvesne aktivnosti u vezi sa poboljšanjem infrastrukturnih uslova rada pravosudnih organa u okvirima raspoloživih sredstava. Slabost koja je prepoznata i pre usvajanja prethodne strategije u smislu loše opremljenih i održavanih objekata u kojima su smešteni sudovi i javna tužilaštva i dalje u znatnoj meri ostaje problem sa kojim se treba suočiti, što značajno zavisi od raspoloživih finansijskih sredstava.

Zaključak:

Kao nedostatak i dalje ostaje nedovoljna razvijenost planiranja kada je reč o kapitalnim investicijama, što predstavlja jedan od prvih koraka ka unapređenju uslova smeštaja pravosudnih organa. Neophodno je izraditi sistemski prikaz kapitalnih potreba (Ministarstvo, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca) i u skladu sa prepoznatim i definisanim prioritetima ojačati infrastrukturu i kapacitete pravosudnog sistema. Potrebno je izraditi detaljnu studiju o funkcionalnoj standardizaciji objekata, u kojima su smešteni pravosudni organi. Kad su u pitanju objekti u kojima su smešteni prekršajni sudovi, Projekat za reformu pravosuđa i odgovornu vlast USAID izradio je Pregled infrastrukturnih kapaciteta prekršajnih sudova.

- *Sistem institucija za izvršenje zavodskih sankcija koje su pretrpane i zastarele, što ne podstiče na delotvoran način rehabilitaciju niti zadovoljava međunarodne standarde;*

Trenutno stanje:

Uprkos činjenici da Uprava za izvršenje krivičnih sankcija raspolaže skromnim sredstvima, rezultati na ostvarenju reformskih ciljeva postavljenih prethodnom Strategijom i Strategijom za reformu sistema izvršenja krivičnih sankcija iz 2005. godine u prethodnom periodu su zavidni i većina reformskih ciljeva je realizovana u potpunosti.

Vlada je 2010. godine usvojila Strategiju za smanjenje preopterećenosti smeštajnih kapaciteta u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija u Republici Srbiji u periodu od 2010. do 2015. godine sa pratećim Akcionim planom kojima su predviđene sledeće mere i aktivnosti: primena alternativnih mera i sankcija i razvoj povereničke službe, intenzivnija primena instituta uslovnog i preremenog otpusta sa izdržavanja kazne zatvora, proširenje smeštajnih kapaciteta i poboljšanje uslova u zatvorima, poboljšanje stručnih kapaciteta u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, uspostavljanje nadležnosti sudije za izvršenje krivičnih sankcija, uvođenje jedinstvenog informacionog sistema, kao i eventualnu amnestiju.

Postignuti su rezultati u oblasti poboljšanja kvaliteta smeštaja osuđenih lica i izgradnji novih kapaciteta, poput Posebnog odeljenja za izvršenje kazne zatvora za krivična dela sa elementima organizovanog kriminala; stavljanje u funkciju Posebne pritvorske jedinice Okružnog zatvora u Beogradu; izgradnja novog zatvora zatvorenog tipa u Beogradu-Padinskoj Skeli za smeštaj 450 osuđenih lica; izgradnja novih paviljona za smeštaj maloletnika u VPD Kruševac čime se unapređuju uslovi boravka maloletnika i njihova pravilna interna klasifikacija.

Unapređen je i sistem izvršenja alternativnih sankcija izmenama normativnog okvira i uspostavljanjem Službe Poverenika za njihovo izvršenje. Osnovan je Centar za obuku zaposlenih Uprave za izvršenje krivičnih sankcija u Nišu i izrađeni su i sprovedeni programi stručnog usavršavanja kroz koje je prošlo više od 2000 zaposlenih.

Značajan pomak je napravljen usvajanjem Pravilnika o tretmanu i obuci svih zaposlenih službenika tretmana, čime je otpočela primena jedinstvenog pristupa tretmanu osuđenih lica zasnovanom na proceni rizika, individualnih potreba i kapaciteta za promenu kod osuđenih, što je rezultiralo osetno manjim brojem pritužbi na ponašanje osoblja prema osuđenim i pritvorenim licima.

Vredan pomena je i pomak načinjen u oblasti transparentnosti sistema izvršenja krivičnih sankcija i saradnje sa nevladinim sektorom i međunarodnim organizacijama. Uprava za izvršenje krivičnih sankcija je u prethodne tri godine u značajnoj meri unapredila informacioni sistem i obezbedila svakodnevnu dostupnost većine relevantnih podataka o funkcionisanju sistema izvršenja koji mogu poslužiti u svrhu praćenja i analize. Takođe je u većini ustanova uspostavljen efikasan video nadzor, kao i sistem kontrole detektorima osoba koje ulaze u ustanove.

U toku je IPA projekat čija je realizacija započela 2012. godine kojim će se obezbediti jedinstveni softver za sve ustanove kao i oprema za njegovo korišćenje.

Zaključak:

Dalje planiranje ciljeva, aktivnosti i mera biće obuhvaćeno Strategijom kojom se uređuje izvršenje krivičnih sankcija, a koju priprema Uprava za izvršenje krivičnih sankcija.

Potrebno je sistemski raditi na otklanjanju problema prenaseljenosti kazneno popravnih ustanova, na promovisanju alternativnih sankcija, uvođenje sudije za izvršenje (sudija za nadzor nad izvršenjem

krivičnih sankcija), kao i širenju mreže kancelarija za izvršenje alternativnih sankcija, što predstavlja predmet pomenute, posebne Strategije.

- *Nedovoljno korišćenje informacione tehnologije i automatizovanih sistema*, što za rezultat ima stalno korišćenje neefikasne i radno intenzivne prakse.

Trenutno stanje:

Sprovedeno je nekoliko obimnih razvojnih inicijativa za unapređenje mreže i baza podataka, radnog okruženja za krajnje korisnike i bezbednost kroz primenu zajedničkog anti-virus rešenja i obezbeđena je podrška kroz primenu savremenog sistema za upravljanje predmetima u svim osnovnim, višim i privrednim sudovima. U pravosudnim institucijama su uvedeni sistemi automatskog upravljanja predmetima koji podržavaju sledeće:

- otvaranje novih sudskih predmeta i njihova dodela sudijama
- administriranje preduzetih mera (saslušanja, suđenja itd.)
- memorisanje elektronske dokumentacije u vezi sa predmetima
- obračun i naplata sudskih naknada
- izrada izveštaja (od AVP) tokom 24 časa, 7 dana u nedelji, primenom različitih kriterijuma
- prikupljanje usaglašenih statističkih podataka iz svih sudova i sudskih jedinica

Trenutno se koristi nekoliko sistema upravljanja predmetima u različitim delovima sistema pravosuđa, ali pokrenut je proces unifikacije da bi se postiglo centralizovano upravljanje i rad sistema kako bi mogli da međusobno komuniciraju. Preko AVP sistema, svi osnovni, viši i privredni sudovi i sudske jedinice čine integrisani i povezani elektronski sistem za prikupljanje, razmenu i prenos podataka o predmetima iz okvira njihove sudske nadležnosti. Ukupan broj predmeta koji su rešeni i onih koji su u rešavanju u AVP bazi podataka je preko osam miliona, pri čemu je većina ovih predmeta dostupna putem interneta.

Takođe, overa ugovora o nekretninama sastavni je deo AVP (CMS) aplikacije u svim osnovnim sudovima i sudskim jedinicama i svi overeni ugovori se čuvaju u centralnoj bazi podataka od januara 2010. godine. Postoji centralizovani portal za sudove (www.portal.sud.rs) koji objavljuje opšte informacije o radu suda i pojedinačnim predmetima, čime se dodatno smanjuje pritisak na zaposlene suda da dostavljaju ažurirane informacije.

Sve institucije pravosudnog sistema imaju svoje internet sajtove kojima građani mogu slobodno pristupiti i dobiti potrebne informacije o radu organa. Zaposleni imaju pristup ograničenom broju i vrsti internet sajtova.

Program SAPS- elektronsko vođenje podataka u sudovima uveden je u Vrhovni kasacioni sud, apelacione sudove i Upravni sud, a Osnovni sud u Sremskoj Mitrovici i Viši sud u Sremskoj Mitrovici uključeni su u pilot projekat za implementaciju navedenog programa.

U okviru javnih tužilaštava, uvođenje SAPO softvera je uključeno u IPA 2008 projekat koji se sastoji od dva dela: isporuke računarske opreme za 13 javnih tužilaštava u zemlji, uz centralni računarski serverski sistem koji je predviđen da sada a i u budućnosti opslužuje kompletnu računarsku mrežu javnih tužilaštava, te izradu i isporuku SAPO softvera za upravljanje predmetima u javnim tužilaštvima koji će u potpunosti zameniti papirno sa elektronskim poslovanjem. Projekat bi trebalo da bude u potpunosti okončan do novembra 2013. godine.

Zaključak:

Postoji nekoliko činilaca koji ograničavaju širu primenu elektronske dokumentacije u sistemima upravljanja predmetima, umesto postojeće štampane dokumentacije, među koje spadaju:

- nepostojanje digitalnih potpisa i vremenskog žigosanja
- nedovoljni kapaciteti za skeniranje i nedostatak ljudskih resursa

Veliki nedostatak je činjenica da sve aplikacije koje se koriste podrazumevaju da u svakom organu postoji jedan server koji podržava tu aplikaciju. Potrebno je da se izvrši centralizacija podataka za sve pravosudne organe.

Neophodno je napraviti uporednu analizu različitih IT sistema (AVP, SAPS i SAPO) koji su u primeni.

2. Dosadašnje reformske aktivnosti

Merenje uspeha sprovođenja Strategije

U sprovođenju prethodne strategije, nedostatak u upravljanju ogleda se u gašenju desetočlane Komisije za sprovođenje Nacionalne strategije, kao i Sekretarijata, kao stručnog tela Komisije. Sekretarijat je, prema tekstu Strategije, bio nadležan za pripremu godišnjih izveštaja o napretku koji su dostavljani Narodnoj skupštini, a šestomesečni predsedniku Vlade. Samo jedan takav izveštaj je sačinjen i nakon toga napredak je pratilo Ministarstvo pravde bez pripreme i dostavljanja godišnjih izveštaja.

Iz tog razloga neophodno je u novoj strategiji pravilno definisati telo koje će pratiti napredak, definisati način praćenja izvršenja mera, odgovornih institucija i vremenskih rokova (posebno jer sada postoje tri institucije koje polažu pravo na upravljanje reformom).

Pregled dosadašnjih rezultata u reformi pravosuđa u odnosu na ključna načela reforme iz Strategije reforme pravosuđa iz 2006. godine

U nastavku poglavlja se daje sumarni prikaz najvažnijih postignuća po ključnim načelima reforme: nezavisnost, transparentnost, odgovornost, efikasnost.

NEZAVISNOST	TRANSPARENTNOST	ODGOVORNOST	EFIKASNOST
Nezavisno upravljanje	Otvoreni proces izbora, napredovanja, odgovornosti i prestanka sudijske funkcije	Jasni standardi za ocenu uspešnosti vršenja sudijske funkcije i rezultata rada	Bolji pristup pravosuđu
Nezavistan budžetski organ	Odgovarajući pristup informacijama iz sudskih evidencija i postupaka	Delotvorno upravljanje predmetima	Standardizovani sistem obuke i stručnog usavršavanja zaposlenih
Nezavisno utvrđivanje opšteg okvira i unutrašnjeg uređenja i rada sudova	Unapređeni odnos sa javnošću i učešće javnosti	Delotvorno korišćenje resursa u sudstvu i tužilaštvu	Moderna mreža sudova

a. Nezavisnost

i. Nezavisno upravljanje

Ostvareni su kratkoročni ciljevi reforme planirani za period 2006-2007. (sastav, mandat, organizacija i zakonom utvrđene procedure rada Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca). Sproveden je i drugi kratkoročni cilj reforme, koji se odnosi na osnivanje Administrativne kancelarije Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca. Osnivanje Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca predviđeno je u Ustavu. U decembru 2008. godine doneti su Zakon o Visokom savetu sudstva i Zakon o Državnom veću tužilaca, kojima se bliže uređuju položaj, nadležnost, organizacija i način rada tih institucija, njihove funkcije i obezbeđenje uslova i sredstava za rad Saveta (isto se odnosi i na Zakon o Državnom veću

tužilaca). Administrativna kancelarija Visokog saveta sudstva i Administrativna kancelarija Državnog veća tužilaca regulisane su Zakonom o Visokom savetu sudstva odnosno u Zakonu o Državnom veću tužilaca.

Urađen je jedan deo poslova na sprovođenju srednjoročnih ciljeva reforme (2008-2009.) definisanih u prethodnoj strategiji. U martu 2009. godine izabrano je osam od jedanaest članova Visokog saveta sudstva. Visoki savet sudstva je konstituisan u aprilu 2009. godine. Još dvoje članova Visokog saveta sudstva - jedan sudija i predstavnik Advokatske komore - izabrani su nešto kasnije tokom 2009. Prvi sastav Državnog veća tužilaca takođe je izabran 2009. godine (nedostajao je predstavnik advokature). Uprkos izvesnom kašnjenju, obavljen je važan i suštinski posao na izradi nacrtu i usvajanju podzakonskih akata neophodnih za primenu zakonskih odredaba. Poslovnik Visokog saveta sudstva donet je 2009. godine, kad i Odluka o obrazovanju i radu Administrativne kancelarije Visokog saveta sudstva. Državno veće tužilaca je donelo 2009. godine Poslovnik o radu Državnog veća tužilaca i Odluku o obrazovanju i radu Administrativne kancelarije.

Srednjoročnim reformama bilo je takođe predviđeno formiranje Administrativne kancelarije Visokog saveta sudstva. U zakonu o Visokom savetu sudstva samo je kratko navedeno da se obrazuje Administrativna kancelarija, čije aktivnosti može obavljati Ministarstvo nadležno za pravosuđe, na način i u skladu sa rokovima ustanovljenim u članu 58. istog zakona. Identične odredbe sadrži i Zakon o Državnom veću tužilaca. Ni Visoki savet sudstva ni Državno veće tužilaca, nisu u dovoljnoj meri ojačale rad Administrativnih kancelarija.

Kada su u pitanju dugoročne reforme koje je trebalo da budu sprovedene u periodu 2010 - 2011. godine, Nacionalna strategija 2006. godine predviđala je da će Visoki savet sudstva preuzeti puni nadzor nad svim aktivnostima na koje se prostiru njegova ovlašćenja. Potrebno je preduzeti organizacione, budžetske i kadrovske mere kako bi se povećali kapacitet i sposobnost Visokog saveta sudstva/Državnog veća tužilaca. Pored toga, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca treba da koriste najbolju praksu nezavisnih institucija u drugim zemljama, kako bi svoju nadležnost obavljali u skladu sa najboljom uporednom praksom i standardima.

ii. Nezavistan budžetski organ

Prethodna strategija naglašava važnost sudske budžetske nezavisnosti neophodne da bi se obezbedila nezavisnost sudstva u donošenju odluka. Srednjoročnim ciljevima Strategije bilo je predviđeno da Visoki savet sudstva preuzme ovlašćenja za pripremu pravosudnog budžeta a da njegova administrativna kancelarija priprema integrisani budžet za Ministarstvo pravde, kao i da budu pojačani kapaciteti za dalji prenos odgovornosti. U Strategiji je bilo naglašeno da postizanje nezavisnosti sudstva podrazumeva da pravosuđe preuzima nezavisna budžetska ovlašćenja. Strategijom je predviđeno da Visoki savet sudstva bude ovlašćen za utvrđivanje, odobravanje i raspodelu budžeta namenjenog pravosuđu, zajedno sa Upravom za trezor Republike Srbije i Ministarstvom finansija, s tim što konačno odobrenje budžeta daje Narodna skupština. Nadležnost za utvrđivanje, odobravanje i izračunavanje budžeta postepeno je trebalo da se prenosi sa Ministarstva pravde na Visoki savet sudstva, kako bi se obezbedio neometani prenos nadležnosti. Srednjoročnim promenama predviđeno je da Visoki savet sudstva do 2010. godine preuzme nadležnost u pogledu sudijskih plata i materijalnih troškova, a do 2011. godine nadležnost u pogledu budžeta za pravosuđe.

Zakonom o Visokom savetu sudstva i Zakonom o Državnom veću tužilaca predviđeno je da ovi organi predlažu obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za rad sudova odnosno javnih tužilaštava za tekuće rashode i vrše nadzor nad njihovim trošenjem. Na osnovu Zakona o uređenju sudova, Visoki savet sudstva predlaže obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za tekuće rashode, osim rashoda za sudsko osoblje odnosno osoblje u javnim tužilaštvima, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za pravosuđe i raspodeljuje ta sredstva na sudove, odnosno javna tužilaštva. Zakonom o uređenju sudova odnosno Zakonom o javnom tužilaštvu utvrđeno je da nadzor nad trošenjem budžetskih sredstava opredeljenih za rad sudova odnosno javnih tužilaštava sprovode Visoki savet sudstva, Državno veće tužilaca, ministarstvo nadležno za pravosuđe i ministarstvo nadležno za finansije.

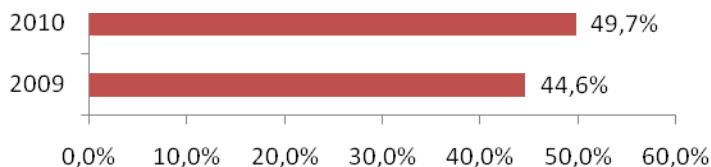
U skladu sa Zakonom o uređenju sudova do 1. januara 2012. godine Ministarstvo je bilo odgovorno za konsolidaciju budžetskih zahteva pojedinih sudova i javnih tužilaštava, dok direktni budžetski korisnici podnose odvojene budžetske zahteve. Međutim odlukom Visokog saveta sudstva iz januara 2012.

godine, ovlašćeno je Ministarstvo da do 15. marta 2012. godine za potrebe Visokog saveta sudstva obavlja stručne i administrativno tehničke poslove u oblasti materijalno finansijskih poslova (predlaže obim i strukturu budžetskih sredstava neophodnih za tekuće rashode, osim rashoda za sudsko osoblje, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za pravosuđe i vrši raspodelu ovih sredstava na sudove, kao i nadzora nad namenskim korišćenjem budžetskih sredstava i vršenje nadzora nad finansijskim i materijalnim poslovanjem sudova), a za čije vršenje je nadležan Visoki savet sudstva od 1. januara 2012. godine.

Za pripremu detaljnih budžetskih zahteva, Ministarstvu su se podnosili budžetski zahtevi svih indirektnih budžetskih korisnika. Ministarstvo finansija ne vrši direktnu kontrolu formulisanja budžeta indirektnih korisnika budžetskih sredstava, ali definiše limite za ukupne rashode svih indirektnih pravosudnih organa određenog tima i za svaku ekonomsku klasifikaciju (na primer Ministarstvo finansija određuje maksimum za putne troškove za sve sudove). Umesto Ministarstva ovu ulogu bi trebalo da imaju Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca.

Pored pitanja preuzimanja nadležnosti postoje i slabosti u sistemu budžetskog planiranja:

- Nema sistematskih planova za kapitalne investicije (samo između 40-50% planiranih sredstava u budžetu za kapitalne investicije se i potroši);

- budžetska izdvajanja odražavaju ranije potrebe, a ne trenutne (Ministarstvo pravde je pribegavalo u velikoj meri procesu planiranja budžeta, koristeći istorijske podatke iz budžeta kao osnovu i dodajući uvećane iznose za novi budžetski period. Budžetski zahtevi su uglavnom zasnovani na stavkama, a izdvajanja odražavaju postojeće strukture troškova u sudovima i javnim tužilaštvima – npr. broj sudija, javnih tužilaca i drugih zaposlenih, kao i prethodnih izdvajanja za robe i usluge).

Kako bi se uvelo strateško planiranje budžetskog procesa, postoji potreba da se unaprede kapaciteti za analizu budžeta i upravljanje informacijama u pravosuđu. Zaposleni u odeljenju za budžet posvećuju mnogo vremena i resursa na transakcije vezane za kontrolu i usaglašavanje i ograničavaju mogućnost da se obezbedi šira analiza podataka i poboljšanje performansi i efikasnosti u alokaciji resursa. Kako bi se to ostvarilo neophodni su pouzdani i blagovremeni podaci o broju predmeta, težini predmeta (da se napravi razlika u slučaju složenosti i samim tim troškovima), učinak suda (vreme rešavanja predmeta i zaostatak).

iii. Nezavisno utvrđivanje opšteg okvira

Prema prethodnoj strategiji, pravosudni sistem treba da bude kadar da utvrđuje opšti okvir i unutrašnje uređenje sudova preko Visokog saveta sudstva. Visoki savet sudstva bi trebalo da nadgleda sprovođenje administrativne uprave iz poslovnika o radu sudova, radi na poboljšanju delotvornosti upravljanja predmetima i rezultatima rada sudova, zajedno sa predsednicima sudova i uz učešće Ministarstva u skladu sa zakonom. Kako kratkoročnim, tako i dugoročnim ciljevima bilo je određeno da se Visoki savet sudstva uspostavi kao organ za utvrđivanje pravila rada u pravosuđu i za formulisanje i usvajanje pravnog okvira. Visoki savet sudstva prema Strategiji treba da preuzme punu odgovornost kao organ za utvrđivanje opšteg okvira i unutrašnjeg uređenja i rada sudova. Nadzor nad primenom Sudskog poslovnika i dalje se nalazi u nadležnosti Ministarstva, kao i donošenje odluke o merilima za određivanje broja zaposlenih u sudovima i tužilaštvima.

Imajući na umu napore koje Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca treba da ulože u izgradnju i unapređenje kapaciteta, ove dugoročne reforme nije bilo moguće ostvariti. Potrebno je unaprediti normativni okvir tako da nadležnost za donošenje i nadzor nad primenom Sudskog poslovnika bude u nadležnosti pravosudnih institucija.

b. Transparentnost

i. Otvoreni proces izbora, napredovanja, odgovornosti i prestanka sudijske funkcije

Pravila i postupci, kao i kriterijumi za izbor, unapređenje, utvrđivanje disciplinske odgovornosti i razrešenje sudija (Komitet ministara, Preporuka br. R (94) 12) i javnih tužilaca (Komitet ministara, Preporuka br. (2000) 19) moraju biti transparentni i objektivni i sadržati samo minimalna diskreciona ovlašćenja. Još je važnija njihova propisna i transparentna primena.

Kada su u pitanju kratkoročne reforme (2006-2007) Zakonom o sudijama i Zakonom o javnom tužilaštvu regulisan je postupak izbora, vrednovanje rada i disciplinska odgovornost sudija i javnih tužilaca, a podzakonskim aktima trebalo je da bude detaljnije uređena procedura. Međutim, Saveti su doneli samo merila i kriterijume za izbor sudija i predsednika sudova koji su primenjeni u postupku reizbora (2009. godine), ali ne i kriterijume koji su trebalo da se primene za redovno vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca (onih koji su prvi put izabrani, a čiji je rad trebalo vrednovati svake godine, kao i one koji su izabrani na stalnu funkciju, a čiji je rad trebalo vrednovati nakon tri godine). Zakonom o dopuni Zakona o sudijama i Zakonom o dopuni Zakona o javnom tužilaštvu sudije i zamenike javnog tužioca koji su prvi put izabrani na sudijsku funkciju odlukama o izboru sudija na trogodišnji mandat u sudovima opšte i posebne nadležnosti i o izboru zamenika javnih tužilaca u decembru 2009. i 2010. godini, a tokom trogodišnjeg mandata nisu ocenjivani, Visoki savet sudstva, odnosno Državno veće tužilaca će izabrati na stalnu funkciju. Na ovaj način u pravosudni sistem na stalnu funkciju imenovano je bez vrednovanja oko 900 sudija koji su prvi put izabrani i oko 100 zamenika tužioca. Nakon pauze od tri godine, odlukom Ustavnog suda, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca su obavezani da na funkciju vrate oko 1000 sudija i javnih tužilaca, koje nije bilo reizabrano u decembru 2009. godine. Takođe, postojeći kriterijumi za vrednovanje, na osnovu kojih je izvršen reizbor/opšti izbor ocenjeni su od strane Saveta Evrope i Evropske Komisije kao nedovoljno jasni i objektivni, a sam postupak kao netransparentan.

U svetlu odredaba standarda Saveta Evrope, posebno Evropske povelje za sudije i Preporuke R(94)12 Komiteta ministara, trebalo bi ustanoviti transparentnu proceduru redovnog ocenjivanja rada svakog sudije/tužioca na temelju više kriterijuma (poznavanje prava, sposobnost primene prava, profesionalno ponašanje, sposobnost pokretanja inicijativa, sposobnost obavljanja upravnih zadataka, sposobnost predvođenja tima itd.). Taj postupak treba da sadrži precizne kriterijume koji uvažavaju postojanje Pravosudne akademije. Takođe je potrebno izmeniti kriterijume za izbor kako bi se implementirale odredbe Zakona o Pravosudnoj Akademiji. I za izbor i za vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca potrebni su jasni i objektivizirani kriterijumi i njihova pouzdana i uporediva merila. Iako između njih postoji dosta dodirnih tačaka, nisu isti kriterijumi i merila za izbor sudija i javnih tužilaca i za vrednovanje njihovog rada.

Imajući na umu da nosioci pravosudnih funkcija nisu u proteklom periodu od tri godine nijednom ocenjivani, neophodno je uspostaviti jasne i objektivne kriterijume koji će obuhvatati kvalitativne i kvantitativne elemente, koji se odnose na stručnost i osposobljenost, kao i merila koja se odnose na dostojnost, a obuhvataju etičke standarde i integritet sudija i javnih tužilaca. Kriterijumi za izbor predsednika sudova trebalo bi da uvažavaju stručnost i moralni lik kandidata, ali i njegove organizatorsko-upravljačke sposobnosti i odnos prema kolegama i sudskom osoblju, koje je ispoljio u dotadašnjem radu, bilo kao sudija ili predsednik.

Podzakonski akti kojima se reguliše napredovanje sudija i javnih tužilaca nisu doneti.

Pravilnike o disciplinskom postupku doneli su i Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca, s tim što je Visoki savet sudstva imenovao disciplinske organe u decembru 2010. godine, i na taj način ostvario srednjoročnu reformu (2008-2009) o preuzimanju nadležnosti od Velikog personalnog veća u pogledu odgovornosti sudija. Državno veće tužilaca je Pravilnik o disciplinskom postupku donelo tek u julu 2012. godine.

Državno veće tužilaca i Visoki savet sudstva bi trebalo da ulože napore da pravilnici uđu u primenu i da se dosledno primenjuju. Takođe, potrebno je vršiti praćenje i evaluaciju disciplinskih postupaka, i učiniti podatke i statistiku vezanu za ove postupke dostupnim javnosti. Odredbe i postupci vezani za disciplinsku odgovornost su nešto za šta bi same sudije trebalo snažnije da se zalažu. Naime, ovo bi doprinelo da se iz pravosuđa odstrane nesavesni, nestručni i neodgovorni kadrovi. Time bi se dao jasan znak izvršnoj vlasti i uopšte javnosti, da samo pravosuđe nastoji da se izbori sa negativnim pojavama unutar svoje

struke, što bi ojačalo kredibilitet i autoritet sudske vlasti, i umanjilo pritisak na one koji žele i mogu svoj posao da rade na odgovoran i kvalitetan način.

Praćenje, analiziranje i vrednovanje rada sudija i javnih tužilaca (poređenjem, stimulisanjem, sankcionisanjem) može se koristiti kako bi se odredio optimalan broj sudija i sudova i njihova ravnomerna opterećenost, kao i raspoređivanje sudija na mesta koja najviše odgovaraju njihovim rezultatima rada i sposobnostima kako bi ih upotrebili na najbolji način, uz poštovanje prava na prirodno sudiju.

ii. Odgovarajući pristup informacijama iz sudskih evidencija i postupaka

Uvođenjem sistema AVP (automatskog vođenja predmeta) u sudovima u Republici Srbiji omogućeno je da podaci o toku predmeta koji se vode u sudovima prvog stepena posebne i opšte nadležnosti, za predmete započete nakon januara 2010. godine, budu dostupni javnosti preko centralizovanog portala (www.portal.sud.rs). Sada svako može pristupiti informacijama o radu i postupanju suda u svakom pojedinačnom predmetu u prvom stepenu, započetom nakon januara 2010. godine. Na ovaj način javnost je delimično informisana o radu pravosuđa, čime se postiže objektivno izveštavanje medija o pravosuđu kao i bolja saradnja. Potrebno je razmotriti na koji način će se štititi lični podaci učesnika u postupku, tj. koji su to podaci o strankama koja se mogu prikazivati na portalu (da li je opravdano da se objavljuju adrese učesnika u postupku itd).

Vrhovni kasacioni sud, kao i apelacioni sudovi, na svojim internet stranicama objavljuju pojedine sudske odluke koje su ocenjene kao značajne za sudsku praksu. U tom pogledu ne postoje razrađeni kriterijumi po kojima se odluke objavljuju. Ograničen broj odluka je na taj način učinjen dostupnim javnosti, ali ne postoji centralizovana baza podataka koja bi sadržala praksu Vrhovnog kasacionog suda i apelacionih sudova.

iii. Unapređen odnos sa javnošću i veće učešće javnosti

U pogledu ciljeva postavljenih prethodnom Strategijom a vezanih za unapređenje odnosa sa javnošću i većim učešćem javnosti, reformski koraci su rezultirali imenovanjem pojedinaca zaduženih za aktivan odnos sa javnošću u svim sudovima, dok osnivanje Kancelarije za odnose sa javnošću kao i posebnih službi nije realizovano ni u Visokom savetu sudstva niti u sudovima. Pored toga, u svim sudovima su uvedeni info-pultovi. Izvestan napredak je ostvaren i na polju postupanja po pritužbama građana na rad pravosuđa, o čemu se svake godine, u okviru izveštaja o radu Visokog saveta sudstva, objavljuje kratak izveštaj. Potrebno je intenzivirati rad na uspostavljanju jedinstvenog sistema prikupljanja pritužbi građana.

v. Odgovornost

i. Jasni standardi za ocenu uspešnosti vršenja sudijske funkcije i rezultata rada

U opisu ostvarenih rezultata u okviru ključnog načela transparentnost već je predstavljen napredak u oblasti donošenja kriterijuma za vrednovanje rada sudija (i javnih tužilaca). Visoki savet sudstva je 2011. godine formirao radne grupe za izradu Predloga pravilnika o vrednovanju rada sudija i predsednika sudova, Predloga pravilnika o kriterijumima, merilima i postupku za vrednovanje rada sudija koji su prvi put birani na trogodišnji mandata, kao i radnu grupu da izradi metodologije za određivanje težine određenih vrsta predmeta. Međutim ovi dokumenti do danas nisu doneti.

Srednjoročni cilj koji se odnosi na preuzimanje nadležnosti Velikog personalnog veća od strane Visokog saveta sudstva ostvaren je donošenjem odluke o imenovanju Disciplinskog tužioca, zamenika disciplinskog tužioca i članova Dicipinske komisije, u decembru 2010. godine. Disciplinski tužilac i zamenici disciplinskog tužioca počeli su sa radom u januaru 2011. godine. Tako je u 2011. godini Disciplinski tužilac postupao po disciplinskim prijavama koje su podnete tokom 2010. godine i u svih 56 predmeta, utvrđeno je da su prijave neosnovane i donete su odluke kojima se disciplinske prijave odbacuju. Disciplinskom tužiocu je u 2011. godini podneto ukupno 168 prijava na rad sudija. Disciplinski tužilac i zamenici disciplinskog tužioca su u 35 predmeta utvrdili da prijava nije osnovana, te je ista odbačena, o čemu su obavešteni podnosioci disciplinske prijave. U toku 2011.godine Disciplinski tužilac i zamenici Disciplinskog tužioca ukupno su završili 91 predmet. U toku 2011. godine Disciplinska komisija je na predlog Disciplinskog tužioca sprovela jedan disciplinski postupak.

Kada je u pitanju uvođenje sistema koji omogućava praćenje produktivnosti rada u čitavom sistemu i rezultata rada pojedinačnih sudija Ministarstvo pravde je uložilo značajne napore u uvođenju savremenih IT tehnologija u pravosudni sistem. Nedavno je modifikovan i uveden elektronski sistem vođenja predmeta (poznatiji kao AVP) koji se uspješno primenjuje u privrednim sudovima od 2006. godine. Čitava mreža sudova, upravni sudovi i prekršajni sudovi, i 102 sudske jedinice, su upoznate sa novim elektronskim sistemom za upravljanje predmetima u toku 2011. godine. Iako je bilo nekih problema sa integracijom podataka u okviru nove mreže i nedovoljno obučenog osoblja, AVP sistem je sada operativan u sudovima opšte nadležnosti i sudskim jedinicama. Podaci su dostupni na internet stranama sudova. Pored toga, novi sistem za upravljanje predmetima se trenutno razvija sredstvima iz IPA 2007 fondova (u daljem tekstu: SAPS sistem), koji će biti uveden na pilot osnovi u apelacionim sudovima, Upravnom sudu i Vrhovnom kasacionom sudu. Promena će zahtevati značajne napore za obuku osoblja suda i prenos podataka. Prekršajni sudovi i dalje nemaju program za elektronsko vođenje podataka zbog čega je njihov rad otežan. U okviru javnog tužilaštva, uvođenje SAPO softvera je uključeno u IPA 2008 projekat koji se sastoji od dva dela: isporuke računarske opreme za 13 javnih tužilaštava u zemlji, uz centralni računarski serverski sistem koji je predviđen da sada a i u budućnosti opslužuje kompletnu računarsku mrežu javnih tužilaštava, te izradu i isporuku SAPO softvera za upravljanje predmetima u javnim tužilaštvima koji će u potpunosti zameniti papirno sa elektronskim poslovanjem. Projekat bi trebalo da bude u potpunosti okončan do novembra 2013. godine.

ii. Delotvorno upravljanje predmetima

Nakon promene mreže sudova, izvršeno je smanjenje radnih mesta u administraciji. Najavljenim formiranjem nove mreže sudova, kao i nakon vraćanja na funkciju neizabranih sudija, izražena je potreba za povećanjem broja administrativnih radnika.

Privredni sudovi su do 2011. godine u potpunosti završili automatizaciju vođenja predmeta, uvođenjem AVP programa. Ovi sistemi su povezani sa portalom sudova, preko kojeg se mogu dobiti informacije o toku predmeta, od prijema predmeta, preko zakazivanja i primljenih podnesaka, do sudskih odluka. Takođe, privredni sudovi vrše skeniranje ključne dokumentacije iz predmeta. Automatizacija vođenja predmeta je sprovedena i u sudovima opšte nadležnosti (postoji i konkurencija programa za automatsko vođenje predmeta). Sudovi opšte nadležnosti su počeli sa skeniranjem dokumentacije iz predmeta, ali to još uvek nije završeno zbog velikog broja predmeta, vremena koje zahteva skeniranje, kao i nedostatak skenera.

Proces prenošenja odgovornosti za dostavu pismena na privatni sektor nije započet. Dostava pismena u svim sudovima se vrši preko pošte i dostavljača zaposlenih u sudovima.

Uvođenje programa za automatsko vođenje predmeta je omogućilo i formiranje različitih izveštaja pomoću kojih se prati broj predmeta u sudovima, te se na osnovu takvih izveštaja može analizirati potreban broj zaposlenih (nedostatak je u tome što se podaci dostavljaju posebno za svaki sud i nakon toga se objedinjuju).

iii. Delotvorno korišćenje resursa u sudstvu i tužilaštvu

Kada je u pitanju delotvorno korišćenje resursa u sudstvu i tužilaštvu Strategija je predvidela reforme u sistemu krivičnog postupka (uvođenja tužilačke istrage, sporazuma o priznanju krivice) koje su vezane za promene Zakonika o krivičnom postupku. Zakonik o krivičnom postupku usvojen u maju 2006. godine, a koji je predvideo uvođenje tužilačke istrage nikada nije u potpunosti stupio na snagu. Novi Zakonik usvojen je septembru 2011. godine, ali se primenjuje samo u sudovima i javnim tužilaštvima posebne nadležnosti (organizovani kriminal i ratni zločini) od januara 2012. godine. Ministarstvo pravde je u septembru 2012. godine formiralo radnu grupu koja je pripremila, a Narodna skupština usvojila, tehničke izmene i dopune Zakonika iz 2011. godine, u iščekivanju njegove pune primene u sudovima i javnim tužilaštvima opšte nadležnosti od oktobra 2013. godine.

Od 2006. godine vršene su izmene i dopune Zakonika o krivičnom postupku iz 2001. godine koji je sve vreme u primeni u sudovima i javnim tužilaštvima opšte nadležnosti. U cilju boljeg korišćenja resursa u sudovima i javnim tužilaštvima izmenama i dopunama Zakonika iz 2001. godine (2004, 2005, 2007. i 2009. godine) uvedena je i proširena primena načela oportuniteta (odlaganje krivičnog gonjenja), i uvedena je primena instituta sporazuma o priznanju krivice. Sudije i tužioci prošli su obuku za primenu novih instrumenata.

g. Efikasnost

i. Bolji pristup pravosuđu

Sistem pravne pomoći

Prethodna strategija, kao jedan od osnovnih ciljeva, postavila je unapređenje pristupa pravosuđu kroz razvijanje sistema pravne pomoći. Akcionim planom za sprovođenje strategije predviđeno je stvaranje adekvatnog normativnog i institucionalnog okvira kroz usvajanje novog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, izmene zakona koji su u neposrednoj vezi sa ovim pitanjem, testiranje institucionalnih kapaciteta na osnovu jasno definisanih kriterijuma i formiranje adekvatnog budžetskog okvira baziranog na racionalnom utrošku sredstava. Dosadašnji napredak u ovoj oblasti se može okarakterisati kao nezadovoljavajući zbog činjenice da većina reformskih ciljeva nije realizovana, dok je kod ostvarenih ciljeva primetno nepoštovanje dinamike predviđene Akcionim planom iz 2006. godine. Dok je stvaranje adekvatnog normativnog okvira realizovano samo do faze javne rasprave o radnoj verziji novog zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, u okviru projekta „Stvaranje efektivnog i održivog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Republici Srbiji”, formiran je Fond za pravnu pomoć, koji je putem javnih konkursa dodjeljivao sredstva za pružanje pomoći siromašnim i marginalizovanim grupama u Republici Srbiji. Rad Fonda omogućio je da se testiraju različiti modeli pružanja pravne pomoći, kako bi se došlo do validnih podataka na osnovu kojih bi se formulisala optimalna rešenja, odnosno realni i sprovodivi predlozi i preporuke.

Medijacija

Akcioni koraci za sprovođenje strategije reforme pravosuđa bili su bazirani na osnivanju Centra za medijaciju (Centra), a čitav koncept daljeg razvoja i unapređenja ove oblasti, bio je zasnovan upravo na ideji o ključnoj ulozi Centra. Problem se javio, najpre u činjenici da važeći Zakon o posredovanju-medijaciji uopšte ne predviđa postojanje i rad Centra, potom u njegovom nejasnom pravnom statusu (uzimajući u obzir strukturu osnivača) kao i nezadovoljavajućim rezultatima rada koji se svode uglavnom na organizaciju kratkih i nepotpunih programa obuke budućih medijatora. Dodatni problem je istovremeno gašenje programa medijacije koji su ranije postojali pri sudovima usled očekivanja da će tu funkciju preuzeti Centar. Istovremeno, brojni uspešni programi medijacije koji su uspešno funkcionisali kako u okviru državnih institucija, tako i u okviru lokalnih samouprava i nevladinih organizacija, ostali su nedovoljno promovisani i nepoznati široj javnosti.

Uzimajući sve pomenuto u obzir, radna grupa za izradu novog zakona o medijaciji, pripremila je nacrt zakona koji predviđa uspostavljanje potpuno novog i funkcionalnog sistema medijacije, uz uvođenje licence za medijatore, osnivanje Komore medijatora i standardizaciju i akreditaciju programa obuke medijatora.

ii. Standardizovani sistem obuke i stručnog usavršavanja

Prethodnom Strategijom bilo je predviđeno osnivanje Nacionalnog instituta za obuku u pravosuđu do 2008. godine. Zakonom o Pravosudnoj akademiji usvojenim u decembru 2009. godine obrazovana je Pravosudna akademija, koja je započela je sa radom 1. januara 2010. godine.

Uspostavljanjem Pravosudne akademije stvoren je institucionalni okvir koji je i dalje potrebno unapređivati u smislu jačanja institucionalnih i ljudskih kapaciteta, ali i sveobuhvatnog plana aktivnosti Pravosudne akademije u smislu daljeg unapređenja obuke koju sprovodi kako bi se osigurala što kvalitetnija obuka nosilaca pravosudnih funkcija, ali i ostalih zaposlenih u pravosuđu.

Pravosudna akademija je nadležna za organizovanje i sprovođenje prijemnih ispita za početnu obuku, organizuje i sprovodi početnu obuku, organizuje i sprovodi stalnu obuku sudija i javnih tužilaca, organizuje i sprovodi obuku predavača i mentora, organizuje i sprovodi stručno usavršavanje sudskog i tužilačkog osoblja, uspostavlja i održava saradnju sa domaćim, stranim i međunarodnim institucijama, organizacijama i udruženjima, u vezi sa poslovima koje obavlja, kao i druge aktivnosti predviđene Zakonom o Pravosudnoj akademiji i njenim Statutom. U septembru 2010. godine upisana je prva generacija studenata početne obuke (21 polaznika), druga generacija u septembru 2011. godine (27 polaznika), a treća u septembru 2012. godine (37 polaznika). Pripremljen je program početne obuke koji traje 30 meseci, a za to vreme polaznici dobijaju naknadu u visini od 70% plate sudije osnovnog suda.

Ostaje otvoreno pitanje obaveznosti izbora za nosioce pravosudnih funkcija polaznika koji uspešno završe početnu obuku i polože završni ispit.

Kao srednjoročni cilj u Strategiji iz 2006. godine bilo je predviđeno da Visoki savet sudstva formuliše i odobrava novi nastavni plan i program za sudije, dok je Zakon o Pravosudnoj akademiji predvideo da Upravni odbor Pravosudne akademije usvaja programe početne obuke i dostavlja ih Visokom savetu sudstva i Državnom veću tužilaca a radi utvrđivanja i da usvaja programe stalne obuke, uz saglasnost Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca. I dalje ostaje, kao cilj kome se teži, unapređenje početne obuke, ali i stalne jer se stalna obuka sudija i tužilaca ograničeno sprovodi budući da su kapaciteti Pravosudne akademije usmereni na programe početne obuke. Zakonom o Pravosudnoj akademiji regulisan je postupak organizovanja stalne obuke koja može biti dobrovoljna i obavezna. Stalna obuka sudija i javnih tužilaca načelno je dobrovoljna, izuzev kada je drugim zakonima drugačije predviđeno. Akademija još uvek nije započela obuku sudskog i tužilačkog osoblja.

Kad je u pitanju cilj usaglašavanja planova za formiranje nove katedre za pravosuđe na pravnim fakultetima nije ostvaren napredak. Problem predstavlja činjenica da i dalje ne postoji jedinstvena strategija reforme sektora pravničkog obrazovanja i pojedinačni programi na pravnim fakultetima (pravne klinike, kursevi pisanja pravnih dokumenata i sl.) obuhvataju mali procenat studenata prava.

iii. Moderna mreža sudova

Kada je u pitanju organizacija i nadležnost sudova novi Zakon o uređenju sudova donet je 2008. godine. Zakonom je izmenjena vrsta sudova: umesto opštinskih, okružnih i Vrhovnog suda, uvedeni su osnovni, viši, apelacioni i Vrhovni kasacioni sud, kao sudovi opšte nadležnosti. Kao sudovi posebne nadležnosti određeni su: privredni, Privredni apelacioni sud, prekršajni i Viši prekršajni sud i Upravni sud. Novim uređenjem prekršajni sudovi su po prvi put uključeni u pravosudni sistem.

Iako uz izvesna odstupanja u dinamici realizacije akcionih koraka u odnosu na ono što je predviđeno prethodnom strategijom i Akcionim planom, svi ciljevi vezani za formiranje novog normativnog okvira ispunjeni su do kraja 2009. godine. Nakon izmene normativnog okvira 1. januara 2010. počela je sa radom nova, redukovana pravosudna mreža, koju karakterišu izmene u pogledu smanjenja ukupnog broja sudova sa 199 na 129, odnosno sa 2,7 na 1,8 na 100 000 stanovnika. Ukupan broj sudija je sa 3 212, odnosno 44,1 na 100 000 stanovnika aprila 2009. godine, smanjen na 2 455, odnosno 33,7 na 100 000 stanovnika. Broj javnih tužilaca i njihovih zamenika, u periodu od 2006 do 2010, smanjen je za 5,8%, i dostigao cifru od 611 odnosno 8,4 na 100 000 stanovnika 2010. godine.

Predviđanja da će nova mreža sudova i javnih tužilaštava rezultirati smanjenjem broja zaostalih predmeta, kraćim trajanjem sudskih postupaka i nižim budžetskim rashodima, nisu ostvarena u očekivanoj meri. 2011. godine, sudovi su primili 2,23 miliona predmeta, a na kraju godine zaostatak je iznosio 3,34 miliona predmeta.

Manjkavosti novoformirane mreže sudova, ogledaju se i u nejednakoj opterećenosti sudova brojem predmeta. Poseban problem vezan je činjenicu da su brojni prvostepeni sudovi zamenjeni sudskim jedinicama, što sa sobom povlači značajne izdatke za putne troškove, kako sudija i tužilaca, tako i drugih učesnika u postupku ali i troškove održavanja i obezbeđenja objekata u kojima su se nekada nalazili sudovi koji su potpuno ukinuti ili zamenjeni sudskim jedinicama. Pored toga, potreba za višechaosnim i skupim putovanjem do nadležnog suda u značajnoj meri negativno utiče na pravo na pristup pravosuđu, naročito kada su u pitanju ugrožene kategorije stanovništva, poput starih, siromašnih ili bolesnih. Dodatnoj složenosti trenutne situacije u pravosuđu Republike Srbije, doprinosi činjenica da su odlukama Ustavnog suda, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca obavezani da vrata na funkcije sudije, javne tužioce i njihove zamenike koji, nakon uvođenja nove pravosudne mreže, nisu reizabrani (njih oko 1000) što je krajem 2012. i učinjeno. Time se javio problem adekvatnog i efikasnog uklapanja velikog broja sudija i javnih tužilaca koji su odlučili da se vrata na funkcije u novu mrežu pravosuđa kao i pitanje opravdanosti činjenice da su tri godine bili lišeni sudijskih i tužilačkih funkcija i samim tim mogućnosti da rade, dok su im, istovremeno, u očekivanju konačne odluke Ustavnog suda o zakonitosti postupka opšteg reizbora, redovno isplaćivane zarade. Zahvaljujući tome, država je imala ogromne budžetske izdatke uz istovremeno povećanje broja nerešenih predmeta.

VII ORGANIZACIJA STRATEGIJE

1. Oblasti koje strategija obuhvata

Strategija treba da posluži da se, u skladu sa definisanim ključnim načelima, ciljevima i strateškim smernicama, preduzimaju dalje aktivnosti na unapređenju nezavisnog, nepristrasnog, stručnog, odgovornog, efikasnog i transparentnog pravosudnog sistema u Republici Srbiji. Umesto četiri ključna načela koja su bila predviđena prethodnom strategijom reforme, ova sadrži dva nova ključna načela: *nepriistrasnost i kvalitet pravde* (ključno načelo 2) i *stručnost* (ključno načelo 3). Načelo *Nepriistrasnost i kvalitet pravde* predviđa unapređen kvalitet pravde putem unapređenja integriteta nosilaca pravosudnih funkcija, transparentnih mera za sprečavanje sukoba interesa, kao i uspostavljanje sistema u kojem su zakoni, pravila i praksa sveobuhvatni, jasni, usklađeni, dostupni i tumače se na jedinstveni način i dosledno se primenjuju. Načelo *Stručnost* predviđa sistemski pristup edukaciji i unapređenju stručnosti, što za cilj ima povećanje poveranja građana u pravosudni sistem.

Transparentnost nije definisana kao ključno načelo, već je u vidu strateških smernica predviđena da horizontalno prožima sva ključna načela.

Strategija uključuje i javne tužioce, kao ključne činioce u pravosuđu, i u jednakoj meri se odnosi na reformu sudstva i javnog tužilaštva.

Nacionalna strategija reforme pravosuđa izrađena je tako da prati i Strategiju za reformu sistema izvršenja krivičnih sankcija, Strategiju borbe protiv korupcije i Strategiju za borbu protiv organizovanog kriminala, kao i utvrđene principe IKT Strategije čija izrada teče paralelno sa izradom Strategije.

Strategija je podeljena na pet ključnih načela u okviru kojih su postavljeni strateški ciljevi, dalje razrađeni strateškim smernicama. Posebno poglavlje posvećeno je upravljanju sprovođenjem Strategije. Ključna načela odražavaju viziju pravosudnog sistema kojem Republika Srbija teži. Vizija novog pravosudnog sistema predstavlja uvodni deo svakog ključnog načela, a Strategija definiše način na koji svaki strateški cilj doprinosi ostvarivanju vizije.

Akcionim planom se, na godišnjem nivou, definišu, preciziraju i planiraju budući koraci za njenu implementaciju.

Sažet prikaz ključnih načela, vizije i strateških ciljeva dat je u nastavku teksta u formi tabele:

KLJUČNA NAČELA I STRATEŠKI CILJEVI REFORME PRAVOSUĐA 2013-2018.

NEZAVISNOST	NEPRISTRASNOST I KVALITET PRAVDE	STRUČNOST	ODGOVORNOST	EFIKASNOST
<p>Pravosudni sistem u kome su pravosudne institucije i nosioci pravosudnih funkcija u svom radu oslobođeni svakog neprimerenog / nedozvoljenog uticaja i pritiska koji bi ometali vršenje pravde, bez obzira na njihov izvor.</p>	<p>Pravosudni sistem u kome su propisi jasni, razumljivi, određeni, lako dostupni i usklađeni, kako međusobno, tako i sa pravnim tekovinama EU i praksom međunarodnih sudskih institucija i u kome postoji ujednačena i dostupna sudska praksa.</p> <p>Pravosudni sistem u kome je svakom pojedincu omogućen jednak pravni tretman i pristup pravdi, pod jednakim uslovima, bez diskriminacije po bilo kom osnovu i sa jednakim mogućnostima da zaštite i ostvare svoja prava i interese.</p>	<p>Pravosudni sistem u kome se na sveobuhvatan / organizovan način sprovodi stručno usavršavanje i obuka, stiču i usavršavaju teorijska i praktična znanja i veštine nosilaca pravosudnih funkcija i sprovodi obuka sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika.</p> <p>Podizanje nivoa poverenja građana u pravosuđe tako što će nosioci pravosudnih funkcija, i zaposleni u pravosuđu i predstavnici drugih pravosudnih profesija svoj posao obavljati stručno / kompetentno /odgovorno, donoseći kvalitetne odluke u razumnim rokovima, uz uspostavljanje proaktivne i jasne komunikacije sa građanima.</p>	<p>Pravosudni sistem u kome su uspostavljeni mehanizmi odgovornosti pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija za kvalitet i rezultate rada i upotrebu dodeljenih javnih resursa.</p>	<p>Pravosudni sistem u kome se delotvorno upravlja i racionalno koriste resursi, po predmetima postupa i sudi u razumnim rokovima, u zakonito propisanom postupku, uz poštovanje ljudskih i manjinskih prava i sloboda, zagarantovanih, kako domaćim, tako i međunarodnim propisima.</p>
<p>Strateški ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Transparentno i nezavisno funkcionisanje, u punom kapacitetu, organa koji garantuju nezavisnost i samostalnost sudova i sudija i samostalnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca) - Puna nezavisnost i 	<p>Strateški ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jačanje standarda profesionalne etike i integriteta - Uspostavljanje transparentnih mera za sprečavanje sukoba interesa - Jačanje samostalnosti i integriteta u zastupanju imovinskih interesa RS - Zagarantovano pravo 	<p>Strateški ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unapređenje stručnosti nosilaca pravosudnih funkcija, uz normativno jačanje značaja stručnosti prilikom vrednovanja njihovog rada - Unapređenje početne obuke na Pravosudnoj akademiji i povećanje njenog značaja prilikom prvog izbora za nosioce 	<p>Strateški ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Uspostavljanje jasnih, objektivnih i transparentnih standarda za ocenu vršenja pravosudne funkcije (vrednovanje rada, etika, disciplina, građanskopravna odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija) - Delotvorni i transparentni instrumenti za primenu 	<p>Strateški ciljevi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljanje delotvorne i efikasne mreže sudova i javnih tužilaštava, unapređenje internih procedura za rad Ministarstva, sudova i javnih tužilaštava i poboljšanje infrastrukture - Uspostavljanje e-pravosuđa - Rešavanje predmeta u razumnim rokovima i

<p>transparentnost pravosuđa u budžetskim ovlašćenjima</p> <ul style="list-style-type: none">- Jačanje analitičkih kapaciteta za strateško planiranje u Visokom savetu sudstva i Državnom veću tužilaca- Uspostavljanje jasnih, objektivnih i unapred utvrđenih kriterijuma za izbor, napredovanje i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija- Uspostavljanje karijernog sistema za nosioce pravosudnih funkcija	<p>stranke na „prirodnog sudiju”</p> <ul style="list-style-type: none">- Unapređenje pristupa pravdi i jačanje zaštite ljudskih i manjinskih prava i sloboda- Jasan zakonodavni okvir koji prati razvoj društva i međunarodne standarde-Ujednačavanje sudske prakse- Obezbeđenje pristupa javnosti bazama pravnih propisa, sudskoj praksi i sudskim evidencijama i postupcima- Uspostavljanje proaktivnog odnosa sa građanima- Uspostavljanje službi za pomoć i podršku oštećenima i svedocima	<p>pravosudnih funkcija do uspostavljanja Pravosudne akademije kao obaveznog uslova za prvi izbor nosilaca pravosudnih funkcija</p> <ul style="list-style-type: none">- Uspostavljanje sveobuhvatnog pristupa obuci sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika - Unapređenje stručnosti administrativnog osoblja u sudovima i javnim tužilaštvima - Uspostavljanje sistemskog pristupa obuci predstavnika pravosudnih profesija - Podrška reformi sistema obrazovanja na pravnim fakultetima-Reforma pravosudnog ispita- Jačanje kapaciteta Pravosudne akademije radi potpunog integrisanja njene delatnosti u pravosudni sistem	<p>standarda i analizu rada</p> <ul style="list-style-type: none">- Funkcionalni i transparentni mehanizmi odgovornosti (za vrednovanje rada, etičke standarde i disciplinska pravila, kao i odgovornost samoupravnih struktura)-Funkcionalni i transparentni mehanizmi odgovornosti predstavnika pravosudnih profesija- Unapređenje mehanizama odgovornosti sudskog i tužilačkog osoblja (sudijskih i tužilačkih pomoćnika, pripravnika i državnih službenika i nameštenika zaposlenih na administrativnim, tehničkim, računovodstvenim, informacionim i drugim pratećim poslovima)	<p>uspostavljanje efikasnog i održivog sistema rešavanja starih predmeta, po principu prioriteta</p> <ul style="list-style-type: none">- Uspostavljanje efikasnog i održivog javnobeležničkog sistema- Uspostavljanje efikasnog i održivog sistema izvršenja sudskih odluka-Dalje unapređenje međunarodne saradnje u oblasti pravosuđa.
---	---	--	--	---

NEZAVISNOST

Strateški ciljevi:

1.1. Transparentno i nezavisno funkcionisanje, u punom kapacitetu, organa koji garantuju nezavisnost i samostalnost sudova i sudija i samostalnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca)

Pravosuđe postavlja sopstvene standarde organizacije i merenju rezultata svog rada, uvažavajući delotvorno sprovođenje pravde i poštovanje vladavine prava, a u skladu sa najboljim evropskim praksama i standardima (Konsultativni savet evropskih sudija je u Mišljenju br. 1 (2001) istakao da se sudska nezavisnost mora smatrati pravom građana i da sudska nezavisnost „nije posebno pravo i povlastica u njegovom vlastitom interesu, nego u interesu vladavine prava i onih koji pravdu traže i koji je očekuju“). Do ustavnih promena koje će omogućiti dalje jačanje nezavisnosti i samostalnosti, utvrđuju se Akcionim planom privremene mere.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
1.1.1.	Dalje jačanje nezavisnosti, samostalnosti, stručnog i administrativnog kapaciteta Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva radi ostvarenja pune nezavisnosti u skladu sa evropskim standardima uključujući i pripreme ustavnih promena ;
1.1.2.	Preciznije definisanje konkretnih nadležnosti Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca (npr. za upravljanje ljudskim resursima, statističku analizu), unapređenje organizacione strukture i procedure rada za izvršenje zaduženja Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca;
1.1.3.	Jačanje transparentnosti rada Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva.

1.2. Puna nezavisnost i transparentnost pravosuđa u budžetskim ovlašćenjima

Putem konsultativnog procesa između sudova, javnih tužilaštava, Visokog saveta sudstva, Državnog veća tužilaca i Ministarstva, Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca pripremaju budžetske zahteve koji su zasnovani na ciljevima i prioritetima pravosuđa i principima programskog budžeta. Saveti raspoređuju dodeljena sredstva i prate i administriraju sopstvene budžete na transparentan način.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
1.2.1.	Jačanje stručnog i administrativnog kapaciteta Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva za planiranje budžeta pravosuđa (utvrđivanje broja sudija, javnih tužilaca i pomoćnog osoblja koji je potreban pravosudnom sistemu, analiza radnog opterećenja i zakonskih izmena);
1.2.2.	Analiza i razgraničenje nadležnosti između Državnog veća tužilaca i Visokog sudstva sa jedne strane i Ministarstva sa druge strane u pogledu nadležnosti vezanih za budžet;
1.2.3.	Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca u punoj meri preuzimaju budžetska ovlašćenja i primenjuju ih na transparentan način.

1.3. Jačanje analitičkih kapaciteta za strateško planiranje Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva

Državno veće tužilaca i Visoki savet sudstva donose strateške odluke o funkcionisanju pravosuđa u okviru svojih ustavnih ovlašćenja, utvrđujući ciljeve, pravila i politike koje se primenjuju u pravosuđu.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
-----------------	--------------------

1.3.1.	Jačanje stručnog kapaciteta Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva za analizu rezultata reforme (angažovanje stručnjaka odgovarajućeg profila u administrativnim kancelarijama, razvijanje sistem prikupljanja podataka, obuka članova Državnog veća tužilaca i Visokog saveta sudstva u oblasti analitike, statistike i strateškog planiranja);
1.3.2	Analiza rezultata rada sudova i javnih tužilaštava i preduzimanje mera u skladu sa rezultatima analize radi boljeg raspoređivanja kadrova u pravosuđu (utvrđivanja potrebnog broja zamenika, sudija i ravnomerne opterećenosti i raspodele predmeta);
1.3.3.	Analiza rezultata primene „pravosudnih zakona” (Zakon o sudijama, Zakon o javnom tužilaštvu, Zakon o Visokom savetu sudstva, Zakon o Državnom veću tužilaca, Zakon o Pravosudnoj akademiji, Zakon o uređenju sudova, Zakon o sedištimama i područjima sudova i javnih tužilaštava) i pristupanje doradi istih u skladu sa rezultatima analize;
1.3.4.	Analiza rezultata primene materijalnih i procesnih zakona (Zakonik o krivičnom postupku, Zakonik o parničnom postupku, Zakon o izvršenju i obezbeđenju, itd.).

1.4. Proces izbora, napredovanja i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija zasnovan na jasnim, objektivnim, transparentnim i unapred utvrđenim kriterijumima

Jasni, objektivni, transparentni i unapred utvrđeni kriterijumi i proces izbora, napredovanja i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija unapređuju poverenje građana u pravosudni sistem, stvaraju pravnu sigurnost i nezavisnost nosilaca pravosudnih funkcija čija profesionalna karijera će zavisiti samo od rezultata njihovog rada. Pravosudna akademija se uspostavlja kao obavezan uslov za prvi izbor nosilaca pravosudnih funkcija, kako bi se obezbedila objektivnost izbora.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
1.4.1.	Dalje jačanje unutrašnje nezavisnosti pravosuđa i nosilaca pravosudnih funkcija jačanjem objektivnih i transparentnih kriterijuma i procedura u svim fazama pravosudne karijere;
1.4.2.	Uspostavljanje Pravosudne akademije kao obaveznog uslova za prvi izbor nosilaca pravosudnih funkcija.

1.5. Uspostavljanje karijernog sistema za nosioce pravosudnih funkcija

Kako bi se obezbedilo da pravosudni sistem čine najbolji profesionalci neophodno je da se uspostavi karijerni sistem za nosioce pravosudnih funkcija, a to uključuje da se motivišu najbolji studenti da budu pripravnici u sudovima i javnim tužilaštvima i to na osnovu jasnih kriterijuma, kao i da najbolji od njih ostanu u pravosudnom sistemu. Osnovni principi na kojima počiva karijerni sistem su politička neutralnost i nepristrasnost, etika, zakonitost i odgovornost, jednaka dostupnost radnih mesta, napredovanje u karijeri, zaštita prava, zabrana povlašćivanja ili uskraćivanja, odgovornost za povrede poslovne obaveze, pravo stručnog usavršavanja.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
1.5.1.	Podsticanje, jačanje i zadržavanje kvaliteta ljudskog potencijala u pravosuđu, posebno kroz unapređenje sistema profesionalnog ocenjivanja i upravljanja ljudskim potencijalom;
1.5.2.	Unapređenje položaja prekršajnih sudija.

NEPRISTRASNOST I KVALITET PRAVDE

Strateški ciljevi:

2.1. Poštovanje standarda profesionalne etike i integriteta

Samokontrola institucije u cilju održanja i poboljšanja integriteta, transparentnosti i profesionalne etike, institucionalna celovitost i usklađenost, u cilju sprečavanja/umanjenja rizika da se javna ovlaštenja obavljaju suprotno svrsi zbog kojih su ustanovljena, ključni je element nepristrasnog i nezavisnog pravosuđa. Standardi integriteta moraju se redovno preispitivati i primenjivati kako bi se osiguralo da oni koji rade u okviru pravosudnog sistema ne ispoljavaju protekcionizam niti reaguju na politički ili ekonomski pritisak, što predstavlja značajnu preventivnu meru u borbi protiv korupcije. Da bi se osnažilo poverenje u pravosuđe i podržala njegova nepristrasnost, neophodno je uspostaviti politiku koja omogućava korisnicima sudova i široj javnosti da imaju uvid u poštovanje standarda integriteta, kao i da prijave sve slučajeve kršenja.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.1.1.	Praćenje primene planova integriteta u pravosuđu koji su u potpunosti prilagođeni pravosudnom sistemu i njihovo unapređenje;
2.1.2.	Definisanje i primena pokazatelja efikasnosti i procena rezultata predloženih mera za poboljšanje integriteta i omogućavanje korisnicima sudova i široj javnosti da imaju uvid u poštovanje ovde definisanih standarda integriteta i da prijave sve slučajeve kršenja;
2.1.3.	Izrada etičkih kodeksa koji su u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima i njihova puna implementacija.

2.2. Uspostavljanje transparentnih mera za sprečavanje sukoba interesa

Nezavisnost pravosuđa ne postoji zbog koristi pojedinaca koji u njemu rade već radi omogućavanja pravilnog obavljanja funkcija pravosuđa koje proizlaze iz Ustava. Kako bi se u potpunosti ostvario ovaj princip neophodno je uspostaviti mere koje će garantovati nepristrasnost i odgovornost pravosuđa i nosilaca pravosudnih funkcija, što između ostalog predstavlja i sprečavanje sukoba interesa, kao preventivnu meru u borbi protiv korupcije. Vršenje više javnih funkcija ne sme da ugrožava nepristrasno vršenje javne funkcije, odnosno ne sme da predstavlja sukob interesa. Nosioci pravosudnih funkcija dužni su da javnu funkciju obavljaju tako da javni interes ne podrede privatnom, te da ne koriste funkciju za sticanje bilo kakve koristi.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.2.1.	Unapređenje zakonskih odredaba koje se odnose na sukob interesa u skladu sa međunarodnim i evropskim standardima i dosledna primena zakonskih rešenja;
2.2.2.	Uspostavljanje pravila i mehanizama usmerenih na kontrolu sukoba interesa, imovine i sprovođenje periodičnih kontrola ispunjavanja obaveze prijave imovine i omogućavanje efikasne primene postojećih pravila i mehanizama u ovoj oblasti;
2.2.3.	Utvrdjivanje i uspostavljanje transparentnih pravila i mehanizama za pravosudni sektor koji se odnose na kontrolu sukoba interesa i imovine funkcionera.

2.3. Jačanje samostalnosti i integriteta u zastupanju imovinskih interesa Republike Srbije

Imajući u vidu značaj i ulogu relevantnih institucija koje svaka u svom domenu i u okviru svojih nadležnosti zastupaju imovinske interese Republike Srbije, jačanje njihove samostalnosti i integriteta sa ciljem unapređenja kvaliteta pravde i oslobađanja od svakog neprimerenog ili nedozvoljenog uticaja je neophodna.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.3.1.	Unapređenje normativnog okvira neophodnog za obezbeđivanje integriteta u zastupanju imovinskih interesa Republike Srbije;
2.3.2.	Jačanje institucionalnih kapaciteta za zaštitu imovinskih interesa Republike Srbije.

2.4. Zagarantovano pravo stranke na „prirodnog sudiju”

Realizacija prava na prirodnog sudiju ključni je preduslov nepristrasnog odlučivanja o predmetu.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.4.1.	Izмене normativnog okvira u vezi sa specifičnošću prava na prirodnog sudiju u slučajevima specijalizacije i mogućnosti odstupanja od automatske alokacije predmeta u slučajevima primene programa za rešavanja starih predmeta.

2.5. Unapređenje pristupa pravdi i jačanje zaštite ljudskih i manjinskih prava

Ovaj cilj podrazumeva dostupnost čitavog niza načina rešavanja sporova svim građanima, bez obzira na društveni ili materijalni položaj, političko opredeljenje, etničku pripadnost, veru, maternji jezik ili neku drugu odliku.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.5.1.	Definisanje strukture standardizovanog sistema pravne pomoći kroz formiranje normativnog okvira i uspostavljanje institucionalne podrške;
2.5.2.	Definisanje merila neophodnih za određivanje standarda siromaštva (sa ciljem ukidanja ili umanjenja sudskih taksi i smanjenja novčanih kazni u krivičnim i prekršajnim predmetima);
2.5.3.	Uspostavljanje efikasnog i održivog sistema rešavanja sporova putem medijacije kroz unapređenje normativnog okvira, sprovođenje postupka standardizacije i akreditacije osnovnih i specijalizovanih programa obuke medijatora i unapređenje promocije alternativnih metoda rešavanja sporova. Osnivanje registra licenciranih medijatora na osnovu unapred jasno definisanih kriterijuma;
2.5.4.	Podizanje svesti građana o ulozi i pravu na tumača i prevodilaca a u skladu sa pravom na pravično suđenje;
2.5.5.	Unapređenje normativnog okvira inkorporisanjem stavova sadržanih u odlukama Ustavnog suda, domaćih i međunarodnih sudova (Evropski sud za ljudska prava, Sud Evropske unije);
2.5.6.	Unapređenje normativnog okvira na osnovu rezultata procene pitanja vezanih za pristup pravosuđu koja su posebno važna za ugrožene i marginalizovane grupe.

2.6. Jasan zakonodavni okvir koji prati razvoj društva i međunarodne standarde

Jedan od značajnih aspekata reforme pravosudnog sistema Republike Srbije je i unapređenje normativnog okvira, njegovo usklađivanje sa razvojem društva i harmonizacija sa međunarodnim standardima i instrumentima a u cilju jačanja vladavine prava, demokratije, pravne sigurnosti i zaštite ljudskih i manjinskih prava.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.6.1.	Kontinuirano usklađivanje zakonodavnog okvira sa razvojem društva, na način koji bi podrazumevao prethodno sprovođenje temeljnih analiza a u cilju izbegavanja učestalih izmena ključnih zakona;
2.6.2.	Usklađivanje materijalnih i procesnih zakona sa pravnim tekovinama Evropske unije i drugim međunarodnim standardima.

2.7. Ujednačavanje sudske prakse

U cilju unapređenja predvidivosti pravosudnog sistema Republike Srbije, u kome bi se zakoni, pravila i praksa lako identifikovali, tumačili na jedinstven način i dosledno primenjivali, potrebno je dodatno unaprediti celokupan sistem jedinstvene sudske primene prava i u skladu sa tim uspostaviti pouzdan sistem ustanovljavanja, analize, organizacije i dostupnosti domaće sudske prakse, kao i analize, organizacije i dostupnosti sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, kao i prakse drugih relevantnih međunarodnih institucija. Iz ujednačenog tumačenja iste odredbe zakona, propisa ili drugog opšteg akta, sledi i jednaka primena prava, od koje po pravilu zavisi jedinstvenost sudske prakse.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.7.1.	Unapređenje normativnog okvira kako bi se regulisao način usaglašavanja stavova sudova i još bliže definisala uloga Vrhovnog kasacionog suda po ovom pitanju, kao i da bi se u potpunosti obezbedila usklađenost sa odlukama Evropskog suda za ljudska prava i praksom drugih relevantnih međunarodnih institucija;
2.7.2.	Uspostavljanje neophodnih mehanizama za ujednačavanje, kako zakonodavne, tako i prvostepene i drugostepene kaznene politike;
2.7.3.	Praćenje prakse Evropskog suda za ljudska prava i drugih relevantnih međunarodnih institucija što podrazumeva da su odluke analizirane, organizovane i dostupne javnosti;
2.7.4.	Unapređenje metodologije izrade presuda i ujednačavanje prakse u ovoj oblasti (kroz početnu i stalnu obuku na Pravosudnoj akademiji).

2.8. Obezbeđenje pristupa javnosti bazama pravnih propisa, sudskoj praksi i sudskim evidencijama i postupcima

Sušтина ovog cilja jeste da se omogući pristup javnosti sudskim evidencijama u razumnim okvirima. Podaci o predmetima koji su dostupni sudovima takođe moraju biti dostupni i javnosti, uzimajući u obzir privatnost i bezbednost maloletnika, žrtava i svedoka. Pored sudskih evidencija, javnosti, i to naročito stručnoj i naučnoj, neophodno je, bez nadoknade, uz visok nivo sistematizacije i redovno ažuriranje, učiniti dostupnim baze pravnih propisa i sudske prakse kao i informacije o sudskim postupcima.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.8.1.	Uspostavljanje i primena maksimuma dozvoljenog pristupa sudskim evidencijama uz poštovanje pravila o zaštiti podataka, prava na privatnost i zaštitu žrtava;
2.8.2.	Kreiranje jedinstvenih, sistematizovanih, besplatnih i svima dostupnih elektronskih baza pravnih propisa i sudske prakse, uz obavezu njihovog redovnog ažuriranja;
2.8.3.	Učiniti dostupnim evidencije o sudskim postupcima i baze pravnih propisa građanima koji nemaju pristup internetu, putem mehanizama kao što je instaliranje javnih terminala na pravnim fakultetima, u zgradama sudova i javnim bibliotekama.

2.9. Uspostavljanje proaktivnog odnosa sa građanima

Na poverenje javnosti u pravosudni sistem pozitivno utiče razumevanje o načinu funkcionisanja sudova, a naročito uverenje da svako ima podjednake mogućnosti da traži i dobije pravdu pred sudom. Javnost mora da ima pristup informacijama koje su joj razumljive o tome kako sudije i tužioci donose odluke i mora da veruje da su sredstva za rešavanje sukoba pravična i racionalna, a ne politička ili lična ili da su dostupna samo pojedincima koji imaju novac ili uživaju prestiž u društvu. Kroz programe aktivnog odnosa sa javnošću i putem publikacija javnost se informiše o tome koja su im pravna sredstva na raspolaganju u cilju zaštite svojih prava i interesa na raspolaganju.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.9.1.	Promocija rezultata rada sudova i javnog tužilaštva, redovno izveštavanje o funkcionisanju pravosuđa, spremnost da se odgovari na zahteve medija, kao i o aktivnostima Ministarstva putem strategije za informisanje medija/javnosti;
2.9.2.	Unapređenje transparentnosti rada pravosuđa uspostavljanjem kancelarija za odnose sa javnošću, info pultova i sadržajnih veb stranica;
2.9.3.	Omogućavanje širokog i jednostavnog pristupa kontakt informacijama nepravosudnog osoblja (na primer, veštaci, izvršitelji, javni beležnici, i sl.) kada se budu izradili odgovarajući registri.

2.10. Uspostavljanje službi za pomoć i podršku oštećenima i svedocima

Da bi se olakšao pristup javnom tužilaštvu i sudu za oštećene i svedoke, što predstavlja jedan od postavljenih strateških ciljeva, potrebno je uspostaviti u odgovarajućim javnim tužilaštvima i sudovima službu za pomoć i podršku oštećenima i svedocima.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
2.10.1.	Unapređenje normativnog okvira kako bi se precizno definisale odredbe kojima se reguliše uspostavljanje ovih službi;
2.10.2.	Uspostavljanje službi u odgovarajućim javnim tužilaštvima i sudovima za pomoć i podršku oštećenima i svedocima.

STRUČNOST

Strateški ciljevi

3.1. Unapređenje stručnosti nosilaca pravosudnih funkcija, uz normativno jačanje značaja stručnosti prilikom vrednovanja njihovog rada

Stalna obuka i stručno usavršavanje sudija i javnih tužilaca je nužno kako bi se uspostavio nezavisan pravosudni sistem i obezbedio pristup pravdi, a u značajnoj meri ojačalo poverenje građana u pravosuđe. Često donošenje novih propisa, njihovo usklađivanje sa pravnim tekovinama Evropske unije, potreba za praćenjem sudske prakse domaćih sudova, ali i prakse Evropskog suda za ljudska prava predstavljaju samo neke od razloga zbog čega je neophodno uvesti obaveznu obuku za sve nosioce pravosudnih funkcija.

Pored toga neophodno je izmenama normativnog okvira povećati značaj stručnosti kao kriterijuma prilikom vrednovanja rada nosilaca pravosudnih funkcija.

Na osnovu svega navedenog jasno je da je potrebno nastaviti sa stručnim usavršavanjem nosilaca pravosudnih funkcija kako bi se obezbedilo da se oni pridržavaju najviših standarda kompetentnosti, ponašanja, integriteta, profesionalizma i odgovornosti.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.1.1.	Izmena normativnog okvira u cilju unapređenja značaja stručnosti prilikom vrednovanja rada nosilaca pravosudnih funkcija;
3.1.2.	Dalje unapređenje stalne obuke na Pravosudnoj akademiji;
3.1.3.	Uvođenje obavezne stalne obuke za sve nosioce pravosudnih funkcija.

3.2. Unapređenje početne obuke na Pravosudnoj akademiji i povećanje njenog značaja prilikom prvog izbora za nosioce pravosudnih funkcija do uspostavljanja Pravosudne akademije kao obaveznog uslova za prvi izbor nosilaca pravosudnih funkcija

U cilju jačanja stručnosti budućih nosilaca pravosudnih funkcija neophodno je unaprediti kvalitet početne obuke na Pravosudnoj akademiji, pre svega izmenama programa početne obuke, ali i unapređenjem mentorskog sistema i sistema evaluacije.

Imajući u vidu da je predviđeno uspostavljanje Pravosudne akademije kao obaveznog uslova za izbor nosilaca pravosudnih funkcija (videti stratešku smernicu 1.4.2.), do konačnog uvođenja ovog uslova neophodno je normativno urediti značaj završene početne obuke na Pravosudnoj akademiji prilikom izbora za nosioce pravosudnih funkcija.

Pored toga, potrebno je nastaviti sa promovisanjem institucije Pravosudne akademije naročito među potencijalnim polaznicima početne obuke, ali i raditi i na daljem jačanju transparentnosti procesa upisa na Pravosudnu akademiju, kako bi se otklonio svaki mogući uticaj u procesu izbora za polaznike Pravosudne akademije.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.2.1.	Unapređenje normativnog okvira u cilju povećanja značaja početne obuke prilikom prvog izbora za nosioce pravosudnih funkcija do uspostavljanja Pravosudne akademije kao obaveznog uslova za prvi izbor nosilaca pravosudnih funkcija;
3.2.2.	Povećanje vidljivosti početne obuke na Pravosudnoj akademiji i unapređenje transparentnosti procesa upisa na Pravosudnu akademiju;
3.2.3.	Dalje unapređenje programa početne obuke na Pravosudnoj akademiji;
3.2.4.	Unapređenje mentorskog sistema na Pravosudnoj akademiji;
3.2.5.	Unapređenje evaluacije korisnika početne obuke.

3.3. Uspostavljanje sveobuhvatnog pristupa obuci sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika

U radu pravosudnih organa učestvuje veliki broj sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika, a da bi se u potpunosti izgradio objektivna, nepristrasna i stručna pravosudna sistema, neophodno je da se i kvalitetu rada sudskog i tužilačkog osoblja posveti pažnja nadležnih subjekata. Organizovanje i sprovođenje stručnog usavršavanja sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika u nadležnosti je Pravosudne akademije.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.3.1.	Unapređenje obuke sudijskih i tužilačkih pripravnika i volontera;
3.3.2.	Unapređenje obuke sudijskih i tužilačkih pomoćnika.

3.4. Unapređenje stručnosti administrativnog osoblja u sudovima i javnim tužilaštvima

Bez adekvatno obučenog administrativnog i tehničkog osoblja u sudovima i javnim tužilaštvima, nema ni kvalitetnog i efikasnog rada ovih organa, te je stoga potrebno stalno raditi na njihovoj obuci i stručnom usavršavanju.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.4.1.	Uvođenje obavezne obuke administrativnog osoblja u sudovima i javnim tužilaštvima;
3.4.2.	Sprovođenje obuke administrativnog osoblja u sudovima i javnim tužilaštvima.

3.5. Uspostavljanje sistemskog pristupa obuci predstavnika pravosudnih profesija

Uvođenjem izvršitelja i javnih beležnika u pravosudni sistem očekuje se povećanje efikasnosti i poboljšanje kvaliteta pravde. Očekuje se da će se radom ovih pravosudnih profesija rasteretiti rad sudova, predmeti će se rešavati u razumnom roku i građanima će biti olakšan pristup pravdi. S obzirom na to da se radi o pojedincima, kojima su poverena javna ovlašćenja, kao i da se radi o novim profesijama, potrebno je obratiti posebnu pažnju na kvalitetnu početnu obuku, kao i stalno usavršavanje izvršitelja i javnih beležnika. Početnom obukom će se obezbediti kvalitet budućih izvršitelja i javnih beležnika, pripremiće se za vršenje svoje delatnosti i doprineće se daljem jačanju i razvoju ovih profesija. Takođe, potrebno je unaprediti kvalitet sudskih veštaka, tumača i prevodilaca, kao i medijatora.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.5.1.	Uspostavljanje sistema obuke izvršitelja i javnih beležnika;
3.5.2.	Unapređenje procesa imenovanja sudskih veštaka i stalnih sudskih tumača i prevodilaca, u cilju unapređenja njihove stručnosti;
3.5.3.	Uspostavljanje sistema obuke medijatora.

3.6. Podrška reformi sistema obrazovanja na pravnim fakultetima

Reforma pravosudnog sistema iziskuje reformisanje sistema obrazovanja na pravnim fakultetima. Takav reformisani sistem obrazovanja podrazumevao bi u prvom redu veće fokusiranje nastavnog plana i programa na praktični aspekt obrazovanja, poput uvođenja opšteobaveznih praktičnih predmeta, ali i organizovanja praksi u sudovima, javnim tužilaštvima, Ministarstvu, advokatskim komorama, itd. Stoga je neophodno uspostaviti/unaprediti saradnju između pravnih fakulteta i navedenih subjekata.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.6.1.	Uspostavljanje/unapređenje saradnje između pravnih fakulteta i drugih aktera relevantnih u pravosuđu;
3.6.2.	Podrška u izradi i sprovođenju strategije reforme obrazovanja na pravnim fakultetima.

3.7. Reforma pravosudnog ispita

Sudijski i tužilački pripravnici nakon određenog perioda praktične obuke i sticanja neophodnih znanja polažu pravosudni ispit radi provere njihove stručne osposobljenosti. Kako bi se na pravosudnom ispitu na najbolji mogući način proverila stručna osposobljenost pripravnika, neophodno je sprovesti reformu pravosudnog ispita i prilagoditi ga sprovedenoj obuci sudijskih i tužilačkih pripravnika, ali i zahtevima koje je potrebno da ispune budući nosioci pravosudnih funkcija.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.7.1.	Usklađivanje programa pravosudnog ispita sa programom obuke pripravnika sa akcentom na proveru stečenih praktičnih znanja;
3.7.2.	Usklađivanje programa pravosudnog ispita sa programom Pravosudne akademije u cilju stručnog osposobljavanja budućih nosilaca pravosudnih funkcija.

3.8. Jačanje kapaciteta Pravosudne akademije radi potpunog integrisanja njene delatnosti u pravosudni sistem

Konstituisanjem Pravosudne akademije stvoren je institucionalni okvir kojim se uređuje obuka u cilju daljeg razvijanja modernog, stručnog, efikasnog i nepristrasnog pravosuđa, međutim, njegovo dalje unapređenje i jačanje neophodno je u cilju obezbeđenja što kvalitetnije obuke nosilaca pravosudnih funkcija, ali i ostalih zaposlenih u pravosuđu. Kako bi se izgradila u potpunosti efikasna institucija, spremna da odgovara na nove izazove i stalni napredak pravosudnog sistema potrebno je raditi na adekvatnom prostoru i daljem tehničkom opremanju prostora Pravosudne akademije ali i na jačanju njenih kapaciteta.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
3.8.1.	Dalje strateško i infrastrukturno jačanje Pravosudne akademije;
3.8.2.	Administrativno jačanje i unapređenje organizacije i procedura rada Pravosudne akademije.

ODGOVORNOST

Strateški ciljevi

4.1. Uspostavljanje jasnih, objektivnih i transparentnih standarda za ocenu vršenja pravosudne funkcije (vrednovanje rada, etika, disciplina, građanskopravna odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija)

Objektivni i unapred utvrđeni kriterijumi za vrednovanje rada i napredovanje nosilaca pravosudnih funkcija, jasna i transparentna pravila o disciplinskoj odgovornosti i etički principi omogućavaju nosiocima pravosudne funkcije da budu unapred upoznati sa standardima koje moraju ispuniti u pogledu rezultata rada, etike i discipline. U slučaju nepoštovanja kriterijuma, pravila i principa preduzimaće se odgovarajuće korektivne mere.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
4.1.1.	Uspostavljanje jasnih, objektivnih i transparentnih kriterijuma za vrednovanje rada i napredovanje sudija, predsednika sudova, javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca;
4.1.2.	Normativno regulisanje jačanja disciplinske odgovornosti sudija, javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, sa naročitim akcentom na obavezi poštovanja etičkog kodeksa;
4.1.3	Izmena normativnog okvira u vezi sa građanskopravnom odgovornošću nosilaca pravosudnih funkcija.

4.2. Delotvorni i transparentni instrumenti za primenu standarda i analizu rada

Delotvoran informacioni sistem za upravljanje predmetima omogućava da se na efikasan i pravovremen način prati svaka faza u postupanju u predmetima. Putem ovog sistema takođe se vrši prikupljanje i objedinjavanje podataka o svim predmetima, što daje informacije važne za upravljanje i ocenu rezultata rada pravosudnog sistema i individualnih nosilaca pravosudnih funkcija.

Postojeće stanje vezano za postupanje po pritužbama zahteva uspostavljanje jedinstvenog sistema prikupljanja, obrade i analize pritužbi i predstavki na rad nosilaca pravosudnih funkcija. Analiza izjavljenih pritužbi i predstavki na rad nosilaca pravosudnih funkcija može ukazivati na potrebu za vanrednim ocenjivanjem rada sudija i javnih tužilaca ili na eventualno postojanje osnova za pokretanje disciplinskog postupka.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
4.2.1.	Prikupljanje i obrada podataka o svim kriterijumima na osnovu kojih se vrši vrednovanje, i dostavljanje izveštaja o radu na jedinstvenom formularu;
4.2.2.	Uspostavljanje jedinstvenog sistema prikupljanja, obrade i analize pritužbi i predstavki na rad nosilaca pravosudnih funkcija;
4.2.3.	Transparentno sprovođenje redovnog i vanrednog vrednovanja rada sudija i javnih tužilaca;
4.2.4.	Jačanje postojećih mehanizama za transparentno utvrđivanje disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija.

4.3. Funkcionalni i transparentni mehanizmi odgovornosti (za vrednovanje rada, etičke standarde i disciplinska pravila, kao i za odgovornost samoupravnih struktura)

Sudska nezavisnost nije posebno pravo i povlastica samog pravosuđa, niti sredstvo zaštite njegovog vlastitog interesa, već je u službi zaštite vladavine prava i zaštite prava građana.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
-----------------	--------------------

4.3.1.	Dosledna i transparentna primena normativnog okvira kojim je regulisana disciplinska odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija;
4.3.2.	Jačanje transparentnih mehanizama odgovornosti za nestručan rad;
4.3.3	Uspostavljanje sistema odgovornosti Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca i unapređenje odgovornosti članova ovih tela.

4.4. Funkcionalni i transparentni mehanizmi odgovornosti predstavnika pravosudnih profesija

Uspostavljanje/unapređenje sistema odgovornosti predstavnika pravosudnih profesija u funkciji je unapređenja odgovornosti pravosuđa kao celine, čime se može obnoviti poverenje građana u insitucije.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
4.4.1.	Jačanje transparentnih mehanizama odgovornosti izvršitelja;
4.4.2.	Uspostavljanje transparentnog sistema odgovornosti javnih beležnika;
4.4.3.	Jačanje transparentnog mehanizma odgovornosti sudskih veštaka;
4.4.4.	Jačanje transparentnog mehanizma odgovornosti stalnih sudskih tumača;
4.4.5.	Uspostavljanje transparentnog mehanizma odgovornosti medijatora.

4.5. Unapređenje mehanizama odgovornosti sudskog i tužilačkog osoblja (sudijskih i tužilačkih pomoćnika, pripravnika i državnih službenika i nameštenika zaposlenih na administrativnim, tehničkim, računovodstvenim, informacionim i drugim pratećim poslovima), kao i odgovornosti zaposlenih u administrativnim kancelarijama Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca i sekretara ovih organa

Uloga sudskog i tužilačkog osoblja u obavljanju poslova u pravosuđu je od izuzetnog značaja, naročito imajući u vidu složenost i obim ovih poslova. Stoga je, zbog činjenice da se radi o važnim i odgovornim poslovima, pored stalnog stručnog usavršavanja sudskog i tužilačkog osoblja, neophodno da postoji efikasan i funkcionalan sistem odgovornosti ovog osoblja, i to kako sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika, tako i državnih službenika i nameštenika zaposlenih na administrativnim, tehničkim, računovodstvenim, informacionim i drugim pratećim poslovima.

U cilju uspostavljanja pune odgovornosti pravosudnog sistema kao celine potrebno je ojačati i odgovornost zaposlenih u administrativnim kancelarijama Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca, kao i sekretara ovih organa.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
4.5.1.	Unapređenje mehanizma odgovornosti sudijskih i tužilačkih pomoćnika i pripravnika;
4.5.2.	Unapređenje mehanizma odgovornosti državnih službenika i nameštenika zaposlenih na administrativnim, tehničkim, računovodstvenim, informacionim i drugim pratećim poslovima;
4.5.3.	Unapređenje odgovornosti zaposlenih u administrativnim kancelarijama Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca, kao i sekretara ovih organa.

EFIKASNOST

Strateški ciljevi

5.1. Uspostavljanje delotvorne i efikasne mreže sudova i javnih tužilaštava, unapređenje internih procedura za rad Ministarstva, sudova i tužilaštava i poboljšanje infrastrukture

Racionalna organizacija sudova i javnih tužilaštava neophodna je za efikasno procesuiranje i rešavanje predmeta. Interni procesi u Ministarstvu, sudovima i javnim tužilaštvima moraju da podržavaju efikasnost i treba da se kontinuirano analiziraju i usavršavaju. Delotvorno sprovođenje pravde uz automatizaciju procesa i izgradnju infrastrukture koji omogućavaju zadovoljavanje potreba pravosudnog sistema.

Takođe, neophodno je razviti sistem ponderisanja - merenja složenosti predmeta, kako bi se ostvarila ujednačena opterećenost sudija i javnih tužilaca/zamenika.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.1.1.	Uspostavljanje efikasnog sistema alokacije sudija po principu ujednačavanja broja predmeta po sudiji, kao i dopunskih kriterijuma uzetih u obzir prilikom kreiranja nove mreže sudova; poštovanje principa da sudija može biti premešten samo u sud istog ranga koji preuzima nadležnost suda koji je ukinut; uspostavljanje sistema permanentnog horizontalnog transfera i realokacije sudija (po principu dobrovoljnosti, u skladu sa Ustavom i uz adekvatnu stimulaciju) posebno vodeći računa o reintegraciji sudija koji su vraćeni na funkciju nakon odluka Ustavnog suda 2012. godine; Prestanak funkcije javnog tužioca samo ako je javno tužilaštvo ukinuto a smatraće se da je ukinuto i ako je podeljeno na dva ili više javnih tužilaštava;
5.1.2.	Usaglašavanje mreže sudova sa Briselskim sporazumom (Prvi sporazum o glavnim principima normalizacije odnosa). Sprovođenje redovnih periodičnih analiza efikasnosti pravosudne mreže, unapređenom metodologijom i njeno postepeno prilagođavanje potrebama, bez naglih rezova koji sa sobom povlače period prilagođavanja i zastoje u radu;
5.1.3.	Uvođenje dvostepenosti upravnog sudstva;
5.1.4.	Analizom procesa poboljšati interne procese u Ministarstvu (uključujući Upravu za izvršenje krivičnih sankcija), u sudovima i javnim tužilaštvima;
5.1.5.	Dalje unapređenje pravosudne administracije kroz sprovođenje analize i procenu uloge upravitelja i sekretara u sudovima i javnim tužilaštvima, uz precizno određivanje njihovog položaja i nadležnosti u skladu sa važećim normativnim okvirom;
5.1.6.	Razviti proces planiranja investicija u infrastrukturu prema nivou prioriteta, gde će Ministarstvo razmatrati jasno definisan i po prioritetima rangiran spisak koji podnose Visoki savet sudstva i

	Državno veće tužilaca;
5.1.7.	Uvođenje i razvoj sistema ponderisanja predmeta.

5.2. E-pravosuđe

E-pravosuđe je novi koncept koji se odnosi na to kako treba da funkcioniše pravosudni sistem, u kome su sve informacije i usluge, po pravilu i u skladu sa propisima, dostupne svim zainteresovanim stranama prema njihovom nivou autorizacije i to virtuelnim putem u elektronskom formatu, pri čemu samo kao izuzetak neke usluge i informacije mogu biti izuzete iz ovog pravila uz dobro potkrepljeno opravdanje.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.2.1.	Unapređenje efikasnosti putem uspostavljanja centralizovanog IKT tela za upravljanje e-pravosuđem (direkcija, agencija ili javno preduzeće);
5.2.2.	Omogućavanje raspoloživosti usluga na Internetu za sve korisnike;
5.2.3	Uspostavljanje održivog razvoja IKT sistema putem finansijskog upravljanja i korisničke podrške tokom celog životnog ciklusa;
5.2.4.	Postizanje jednoobraznosti IKT usluga, alata i metoda u celom sektoru pravde;
5.2.5.	Ostvarivanje podržavajućeg radnog okruženja i velike raspoloživosti sistema;
5.2.6.	Podizanje efikasnosti IKT operacija kroz merenje performansi;
5.2.7.	Postizanje dobre ravnoteže između unutrašnjih i spoljnih usluga imajući u vidu efikasnost;
5.2.8.	Unapređenje bezbednosti informacija;
5.2.9.	Poboljšanje IKT stručnosti krajnjih korisnika, IKT osoblja i rukovodstva;
5.2.10.	Usklađivanje poslovnih procesa i funkcija IKT sistema putem otporne IKT arhitekture;
5.2.11.	Uspostavljanje različitih kanala komunikacije uz upotrebu modernih IKT alata;
5.2.12.	Motivisanje uspešnog IKT osoblja;
5.2.13.	Unapređenje informisanosti celog sektora pravde;
5.2.14.	Unapređenje sposobnosti prikupljanja sredstava za IKT i efikasno upravljanje fondovima;
5.2.15.	Unapređenje funkcionalnosti i pokrivenosti sektora pravde IKT sistemima.

5.3. Rešavanje predmeta u razumnim rokovima i uspostavljanje efikasnog i održivog sistema rešavanja starih predmeta, po principu prioriteta

Suđenje u razumnom roku neophodan je preduslov za smanjenje broja zaostalih predmeta ali i poštovanje ljudskih prava učesnika u postupku. Pored toga, okončanje sudskih postupaka u razumnom roku skopčano je sa srazmerno manjim budžetskim izdacima i nižim troškovima koje snose sami učesnici u postupku.

Kako bi se efikasno rešio problem zaostalih predmeta, potrebno je utvrditi program njihovog rešavanja po principu prioriteta, kao i način praćenja ovog procesa.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.3.1.	Šira primena uprošćenih procesnih formi i instituta poput sporazuma o priznanju krivice, postupanja po načelu oportuniteta krivičnog gonjenja i preusmeravanja stranaka ka metodama alternativnog rešavanja sporova (poput medijacije) kada god to zakonski okviri dozvoljavaju;
5.3.2.	Izmena normativnog okvira na način koji bi doprineo kraćem trajanju sudskih postupaka;
5.3.3.	Rasterećenje sudija u pogledu administrativno-tehničkih poslova koji im oduzimaju značajan deo vremena i njihovo preusmeravanje na administrativno-tehničko osoblje i sudijske pomoćnike uz ujednačavanje administrativnog postupanja putem donošenja pravilnika;
5.3.4.	Infrastrukturalna ulaganja u objekte sudova i javnih tužilaštava ciljno usmerena na rešavanje problema nedostatka sudnica i tužilačkih kabineta čime bi se povećao broj sudećih dana po sudiji, smanjio vremenski period između dva ročišta i značajno ubrzao istražni postupak;
5.3.5.	Preispitivanje sistema odgovornosti učesnika u sudskim postupcima zbog zloupotreba prava u postupku čime se onemogućava ili otežava njegovo okončanje u razumnom roku;
5.3.6	Formulisanje i sprovođenje jedinstvenog programa rešavanja starih predmeta uz uvažavanje ujednačavanja broja predmeta po sudiji, uspostavljanje sistema permanentnog horizontalnog transfera i relokacije sudija i javnih tužilaca, u skladu sa Ustavom, a uz adekvatnu stimulaciju, kao i efikasno praćenje primene programa.

5.4. Uspostavljanje efikasnog i održivog javnobeležničkog sistema

U pogledu unapređenja efikasnosti pravosuđa i efekata Zakona o javnom beležništvu priroda posla javnih beležnika je takva da svojim kvalitetom treba da utiče na jačanje pravne sigurnosti. Javni beležnici će u velikoj meri rasteretiti sudove, čime će se smanjiti priliv novih predmeta.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.4.1.	Dalje unapređenje normativnog okvira u pravcu uspostavljanja efikasnog i održivog javnobeležničkog sistema;
5.4.2.	Izgradnja kapaciteta budućih javnih beležnika i uspostavljanje Komore javnih beležnika;
5.4.3.	Izmena normativnog okvira u pogledu pravne prirode akata javnih beležnika (izvršnost isprave).

5.5. Uspostavljanje efikasnog i održivog sistema izvršenja sudskih odluka

Unapređivanje izvršenja sudskih odluka svodi na najmanju moguću meru mogućnost da se strane u sporu ponovo vrate na sud u vezi sa predmetom u kojem je već bila doneta presuda, što dovodi do smanjenja broja predmeta pred sudovima. Izvršavanje sudskih odluka, takođe predstavlja jedan od ključnih preduslova za ostvarivanje prava na pravično suđenje koje je zagarantovano Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Sistem izvršenja krivičnih sankcija je važan deo šireg sistema pravosuđa i unutrašnjih poslova. Prioritetne reformske oblasti i zadaci iz sistema izvršenja krivičnih sankcija biće detaljno regulisane Strategijom koja se bavi reformom sistema izvršenja krivičnih sankcija u Republici Srbiji.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.5.1.	Izraditi i sprovesti planove za razvoj relevantnih nadležnosti. Izraditi program obuke namenjen izvršiteljima i uspostaviti efikasan nadzor nad njegovom primenom;
5.5.2.	Utvrđiti nadležnosti Ministarstva, komore sudskih izvršitelja i sudova kako bi se poštovao Zakon o

	izvršenju i obezbeđenju i povećala delotvornost izvršenja sudskih presuda u Republici Srbiji;
5.5.3.	Uvođenje sudije za izvršenje (sudija za nadzor nad izvršenjem krivičnih sankcija);
5.5.4.	Dalje aktivnosti na unapređenju infrastrukture, poštovanju ljudskih prava, zaštiti posebno osetljivih kategorija u cilju bezbednog čuvanja u humanim uslovima uz pružanje adekvatne zdravstvene zaštite i unapređenje tretmana i obuke osuđenih lica;
5.5.5.	Preduzimanje mera u cilju daljeg razvoja i šire primene alternativnih sankcija i unapređenje obuke i stručnog usavršavanja zaposlenih u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija.

5.6. Dalje unapređenje međunarodne saradnje u oblasti pravosuđa

Efikasnost jednog pravosudnog sistema ne zavisi samo od njegove unutrašnje organizacije već i od utvrđenih i funkcionalnih mehanizama međunarodne saradnje, kako na bilateralnom nivou, tako i kroz članstvo u relevantnim međunarodnim organizacijama u oblasti pravosuđa.

Oznaka smernice	STRATEŠKE SMERNICE
5.6.1.	Unapređenje saradnje u oblasti međunarodne krivičnopravne pomoći;
5.6.2.	Unapređenje saradnje u oblasti međunarodne pravne pomoći u građanskim stvarima;
5.6.3.	Aktivno učešće u radu međunarodnih organizacija u oblasti pravosuđa.

VIII MINISTARSTVO PRAVDE I DRŽAVNE UPRAVE

U procesu reforme pravosuđa veoma je značajna uloga Ministarstva, s obzirom na njegove nadležnosti u skladu sa Zakonom o ministarstvima.

Neophodno je istaći da se uloga Ministarstva menja u skladu sa ciljevima predviđenim prethodnom Strategijom. Uspostavljanjem Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca značajan deo nadležnosti koje se odnose na upravljanje pravosudnim sistemom prenet je sa Ministarstva na Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca. Centralna nadležnost Ministarstva sada je fokusirana na razvoj politike i izradu normativnog okvira, kao i postavljanje opšteg okvira u kojem pravosuđe funkcioniše. U budućnosti, normativni poslovi će biti od izuzetne važnosti, naročito kako se proces evropskih integracija Srbije bude intenzivirao. Izgradnja kapaciteta kako bi Ministarstvo efikasno apsorbovalo povećanje obima posla u pripremi i učešću u pristupnim pregovorima za poglavlja 23 i 24 pravnih tekovina Evropske unije, kojima se otvaraju i zatvaraju pregovori je od ključnog značaja.

Sa druge strane Ministarstvo je uslovljeno odlukom Vlade o maksimalnom broju zaposlenih u organima državne uprave, javnim agencijama i organizacijama za obavezno socijalno osiguranje, koja Ministarstvu onemogućava povećanje broja zaposlenih. Kako bi se ispunila oba zahteva i postigli dobri rezultati tokom pristupnih pregovora, potrebno je izgraditi modernu i fleksibilnu organizaciju, ojačati liderstvo i uspostaviti efikasne mehanizme upravljanja, koordinacije i komunikacije. Takođe je neophodno obezbediti obuke, osposobiti zaposlene za timski rad, unaprediti procedure izbora kadrova, tokom procesa efikasno upravljati podacima i obezbediti transparentnost.

Organizaciona prilagođavanja mogu se preduzeti u pojedinim sektorima kao srednjoročni cilj kako bi se omogućio veći stepen specijalizacije, posebno ako se broj zaposlenih poveća. Specijalizacija u sektoru koji se bavi normativom je nužna i to u različitim oblastima prava (građanskog i krivičnog materijalnog i procesnog prava), posebno ako se poveća kadrovski kapacitet povećanjem broja zaposlenih s obzirom na porast normativnog posla koji se odnosi na harmonizaciju sa pravnim tekovinama Evropske unije. Specijalizacija bi omogućila da zaposleni steknu viši stepen tehničke specijalizacije u ovim oblastima, posebno imajući u vidu da je stopa promene zakona u Srbiji znatno viša od one koja postoji u državama koje nisu u tranziciji. U procesu pristupanja Evropskoj uniji opterećenje će i dalje rasti jer će se zahtevi za usklađivanjem domaćih propisa sa pravnim tekovinama Evropske unije povećavati.

Pored specijalizacije, Ministarstvo bi trebalo da razvije analitičke funkcije i kapacitete. Neophodno je uspostaviti održive partnerske odnose sa pravnim fakultetima i naučnim institutima i eventualno, obezbediti budžetski resurse za takvu podršku i rad komisija i spoljnih saradnika.

Neophodno je unaprediti proces strateškog planiranja i uvesti jasne procedure za definisanje strateških ciljeva i planova Ministarstva polazeći od ciljeva Vlade, relevantnih strategija i akcionih planova. Takođe, potrebno je unaprediti proces upravljanje projektima u Ministarstvu. Važno je da zaposleni u Ministarstvu steknu znanja u oblasti upravljanja projektima, kako bi se projekti efikasno sprovodili i lakše pratili. Ovo je naročito od značaja za sektor Ministarstva u čijoj je nadležnosti upravljanje projektima.

Iako trenutni kadrovski planovi odgovaraju očekivanim potrebama, planiranje u oblasti kadrova može se unaprediti donošenjem strategije za ljudske resurse.

Jačanje kapaciteta i sprovođenje obuka neophodno je, posebno u vezi sa unapređenjem znanja stranih jezika, upravljanjem projektima i analitikom. Ministarstvo je sada uglavnom nadležno za kreiranje politike i normativne poslove, a sprovođenje ove nadležnosti zahteva znanja i veštine iz oblasti prava, analitike, planiranja i upravljanja projektima.

U narednom periodu potrebno je raditi na unapređenju usluga koje Ministarstvo pruža građanima ili drugim organima uprave, kao i na unapređenju onih procesa i procedura koje posredno dovode do povećanja efikasnosti rada, sa posebnim osvrtom na unapređenje procesa strateškog i operativnog planiranja, praćenja i izveštavanja. Ono što se nikako ne sme zanemariti je činjenica da bi se poboljšanja odrazila ne samo na odnos organa uprave sa građanima i drugim organima uprave, već i da bi se ovim unapređenjima znatno olakšao rad državnih službenika i doprinelo povećanju opšteg zadovoljstva zaposlenih.

Potrebno je istaći da, iako postupanje po podnetim pritužbama i predstavkama na rad pravosudnih organa predstavlja jednu od usluga koje trenutno Ministarstvo pruža građanima, u narednom periodu predvideće se pružanje ove usluge izvan Ministarstva, od strane nadležnih pravosudnih institucija, odnosno tela, što će biti detaljno razrađeno.

Za Ministarstvo će u budućnosti predstavljati izazov da privuče i zadrži kvalifikovane zaposlene, naročito one koji imaju između tri i deset godina radnog iskustva. Ograničen broj rukovodećih pozicija onemogućava da Ministarstvo ponudi atraktivne profesionalne mogućnosti razvoja za ovakav tip kvalifikovanog osoblja.

IX STANDARDI REZULTATA RADA

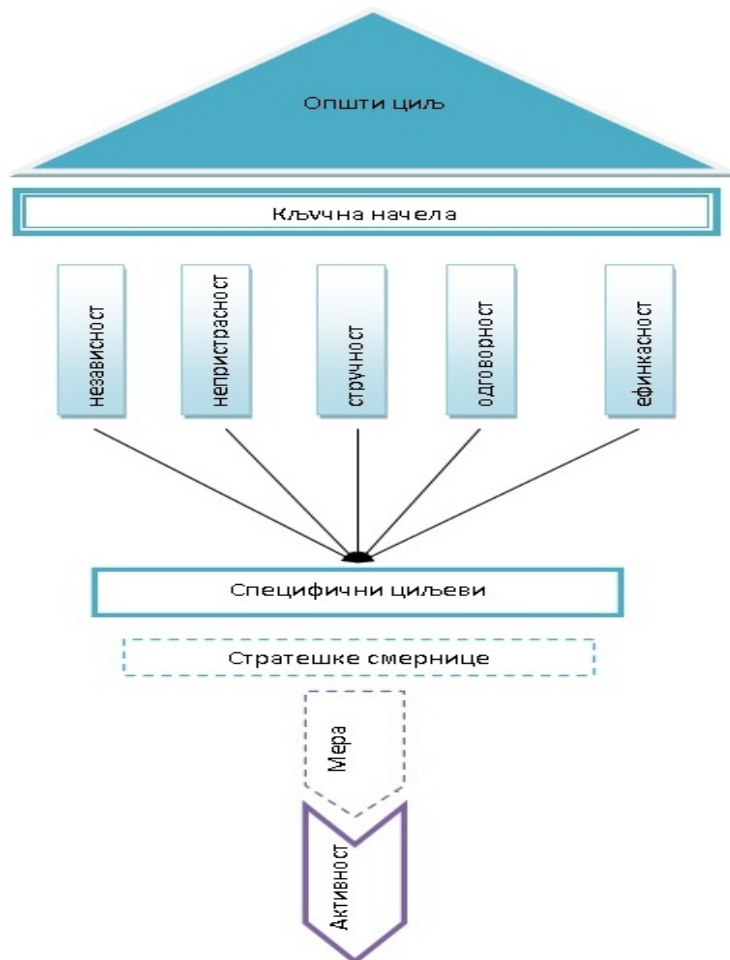
1. Merenje napretka

Vrlo važan element reforme pravosuđa je i merenje efikasnosti njenog sprovođenja, koje nije moguće bez utvrđenih jasnih i merljivih pokazatelja uspešnosti rezultata rada. Postizanje reformskih ciljeva identifikovanih u ovoj Strategiji zahteva redovno merenje napretka njihovog sprovođenja tokom perioda za koji se Strategija donosi. S obzirom na obim relevantnih reformskih ciljeva i projekata, najprimereniji i najkorisniji pokazatelji rezultata rada su na kvantitativnim osnovama i odslikavaju objektivne standarde rezultata rada u pravosuđu. Pored kvantitativnih pokazatelja, predviđeni su i kvalitativni indikatori. Prilikom utvrđivanja svake mere neophodne za ostvarenje strateškog cilja, utvrđuje se i način merenja napretka. Ovo omogućava jasnu procenu napretka, kao i otkrivanje i utvrđivanje problema.

Komisija za sprovođenje Strategije biće odgovorna za predlog standardizovanih obrazaca prikupljanja podataka potrebnih za ocenu reformskih procesa. Institucije nadležne za sprovođenje aktivnosti predviđene Akcionim planom obavezne su da dostave neophodne podatke Komisiji za sprovođenje Strategije. Institucije pravosudnog sistema će podatke koje Komisija i Sekretarijat prikupe i analiziraju koristiti prilikom donošenja strateških odluka. Na osnovu trendova i relativnog napretka koga odražavaju pokazatelji rezultata, može biti potrebno pružiti dodatnu podršku u posebnim oblastima reforme.

2. Pokazatelji rezultata rada

Pokazatelji rezultata Strategije su direktno povezani sa okvirom reforme pravosuđa i grupisani u pet ključnih načela - nezavisnost, nepristrasnost i kvalitet pravde, stručnost, odgovornost i efikasnost. Posebni pokazatelji i mere koji odslikavaju različite komponente Strategije za svaki od ključnih načela reforme, definisani su Akcionim planom koji prati Strategiju. Indikatori i izvori verifikacije indikatora su definisani na nivou strateškog cilja. Kako bi se obezbedilo odgovarajuće praćenje ostvarenih rezultata, svaki strateški cilj podeljen je u mere, a mere u aktivnosti, takođe je određen rok u kojem je planirano da aktivnost bude ispunjena, nadležno telo i potrebna sredstva za ostvarivanje mera. Mere koje uključuju donošenje propisa, posebno su zahtevne jer se kvalitet i učinak zakona može proceniti tek nakon dužeg vremenskog perioda. Zbog toga je neophodno planirati i postupak procene učinka propisa, kako bi se dobio pravi uvid u uspeh mere.

X ANEKSI

Ova Strategija sadrži Aneks 1, Aneks 2 i Aneks 3 koji čine njen sastavni deo.

Objavljivanje

Ovu Strategiju objaviti u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

RS broj 42

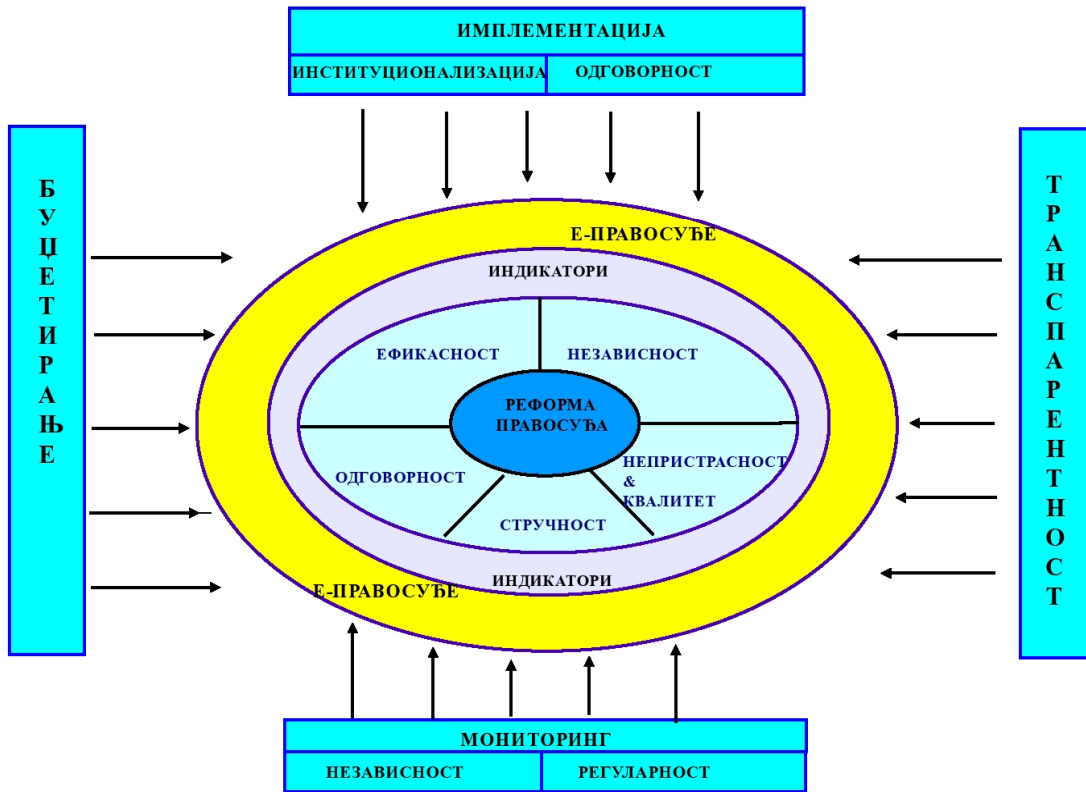
U Beogradu, 2013. godine

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

PREDSEDNIK

Dr Nebojša Stefanović

АНЕКС 1

АНЕКС 2

Normativni okvir reforme - Osnovni izvori prava koji uređuju sistem pravosuđa i njegovo funkcionisanje, kao i nadležnost i odgovornost relevantnih institucija pravosudnog sistema u Republici Srbiji:

Ustav Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 98/06);

Zakon o Narodnoj skupštini („Službeni glasnik RS”, broj 9/10);

Zakon o Vladi („Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05 - ispr, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - US i 72/12);

Zakon o ministarstvima („Službeni glasnik RS”, broj 72/12);

Zakon o Ustavnom sudu („Službeni glasnik RS”, br. 109/07 i 99/11);

Zakon o Visokom savetu sudstva („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 101/10 i 88/11);

Zakon o sudijama („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 58/09 – US, 104/09, 101/10, 8/12 – US i 121/12);

Zakon o uređenju sudova („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11 – dr. zakon, 78/11 – dr. zakon i 101/11);

Zakon o Državnom veću tužilaca („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 101/10 i 88/11);

Zakon o javnom tužilaštvu („Službeni glasnik RS”, br. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – dr. zakon, 101/11, 38/12 – US i 121/12);

Zakon o sedištim i područjima sudova i javnih tužilaštava („Službeni glasnik RS”, br. 116/08);

Zakon o Pravosudnoj akademiji („Službeni glasnik RS”, broj 104/09);
Zakon o prekršajima („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 116/08 i 111/09);
Zakon o parničnom postupku („Službeni glasnik RS”, broj 72/11);
Zakon o vanparničnom postupku („Službeni glasnik SRS”, br. 25/82 i 48/88 i „Službeni glasnik RS”, br. 46/95 – dr. zakon, 18/05 – dr. zakon i 85/12);
Zakon o izvršenju i obezbeđenju („Službeni glasnik RS”, br. 31/11 i 99/11 – dr. zakon);
Zakon o javnom beležništvu („Službeni glasnik RS”, br. 31/11, 85/12 i 19/13);
Zakon o posredovanju - medijaciji („Službeni glasnik RS”, broj 18/05);
Zakon o pravosudnom ispitu („Službeni glasnik RS”, broj 16/97);
Zakon o advokaturi („Službeni glasnik RS”, br. 31/11 i 24/12 – US);
Krivični zakonik („Službeni glasnik RS”, br. 85/05, 88/05 – ispravka, 107/05 – ispravka, 72/09, 111/09 i 121/12);
Zakonik o krivičnom postupku („Službeni list SRJ”, br. 70/01 i 68/02 i „Službeni glasnik RS”, br. 58/04, 85/05, 115/05, 85/05 - dr. zakon, 49/07, 20/09 - dr. zakon, 72/09 i 76/10);
Zakonik o krivičnom postupku („Službeni glasnik RS”, br. 72/11, 101/11 i 121/12);
Zakon o izvršenju krivičnih sankcija („Službeni glasnik RS”, br. 85/05, 72/09 i 31/11).

ANEKS 3

Dokumenta koja su konsultovana prilikom izrade Nacionalne strategije reforme pravosuđa:

Nacionalna strategija reforme pravosuđa Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 44/06);
Pregled dosadašnjih rezultata u reformi pravosuđa u odnosu na uočene slabosti i ostvarenost reformskih aktivnosti predviđenih Strategijom iz 2006. godine, Ministarstvo pravde i državne uprave, januar 2013;
Analiza ostvarenosti ciljeva postavljenih Akcionim planom Nacionalne strategije reforme pravosuđa iz 2006. godine, Ministarstvo pravde i državne uprave, februar 2013;
Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije Republike Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 109/05);
Nacionalna strategija za borbu protiv organizovanog kriminala („Službeni glasnik RS”, broj 23/09);
Strategija razvoja sistema besplatne pravne pomoći u Republici Srbiji („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 74/10);
Strategija za reformu sistema izvršenja krivičnih sankcija iz 2005. godine;
Strategija za smanjenje preopterećenosti smeštajnih kapaciteta u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija u periodu od 2010. do 2015. godine („Službeni glasnik RS”, broj 53/10);
Strateški plan Visokog saveta sudstva 2011 – 2013, mart 2011. godine;
Strateški plan Pravosudne akademije 2011 – 2013, februar 2011. godine;
Strategija reforme pravosuđa Republike Hrvatske za period od 2011 – 2015. godine;
Strategija reforme pravosuđa Republike Bugarske, 2003-2006. – ažurirani dokument;
Strategija reforme pravosuđa Republike Makedonije, 2004 – 2007;
Strategija reforme pravosuđa Bosne i Hercegovine, 2008 – 2012;
Strategija jačanja integriteta u pravosuđu Republike Rumunije 2011 – 2016;
Strategija razvoja pravosuđa kao javnog sektora Republike Rumunije 2010 – 2014;
Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Srbije Evropskoj uniji (Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori”, broj 83/08);
Sudski poslovnik (Službeni glasnik RS”, broj 19//12);

Poslovnik o radu Visokog saveta sudstva (Službeni glasnik RS", broj 29/13);

Poslovnik o radu Državnog veća tužilaca (Službeni glasnik RS", broj 55/09);

Pravilnik o upravi u javnom tužilaštvu („Službeni glasnik RS", br. 77/04, 52/07, 2/08, 11/09 i 44/09);

Pravilnik o disciplinskom postupku i disciplinskoj odgovornosti sudija („Službeni glasnik RS", broj 71/10);

Pravilnik o disciplinskom postupku i disciplinskoj odgovornosti javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca („Službeni glasnik" RS, broj 64/12);

Analitički izveštaj Evropske komisije koji prati saopštenje Komisije upućeno Evropskom parlamentu i Savetu - Mišljenje Komisije o zahtevu Srbije za članstvo u Evropskoj uniji iz 2011. godine;

Godišnji izveštaj Evropske komisije o napretku Republike Srbije u procesu evropskih integracija iz 2012, 2010, 2009, 2008. i 2007. godine;

Osnovna načela nezavisnosti sudstva Ujedinjenih nacija (Rezolucija Generalne skupštine 1985. godina);

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama iz 1950. godine;

Izveštaj Saveta Evrope - Podrška reformi pravosuđa u Srbiji u svetlu standarda Saveta Evrope - o pregledu stanja primene Nacionalne strategije reforme pravosuđa iz 2006. godine, avgust 2010. godine;

Evaluacioni izveštaj o evropskim sistemima pravosuđa - Izdanje za 2012. (podaci iz 2010): Efikasnost i kvalitet pravosuđa, pripremila Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ);

Preporuka (2010) 12 Komiteta ministara državama članicama o sudijama: nezavisnost, efikasnost i odgovornost;

Preporuka Saveta Evrope 19 (2000) o ulozi javnog tužilaštva u krivičnom sistemu;

Evropska povelja o zakonu za sudije (Strazbur, 9 - 10. jul, 1998. god);

Preporuka Saveta Evrope (94) 12 Komiteta ministara Saveta Evrope o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija;

Mišljenje br. 1 (2001) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE) o standardima koji se tiču nezavisnosti pravosuđa i nepremostivosti sudija;

Mišljenje br. 10 (2007) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE) o pravosudnom savetu u službi društva upućeno Odboru ministara Saveta Evrope;

Mišljenje br. 11 (2008) Konsultativnog veća evropskih sudija (CCJE) o kvalitetu sudskih odluka upućeno Odboru ministara Saveta Evrope;

Izveštaj Beogradskog centra za ljudska prava – Ljudska prava u Srbiji 2011, pravo, praksa i međunarodni standardi;

Velika povelja sudija, (osnovni principi) (2010);

Evropski vodič o etici i postupanju javnih tužilaca (Budimpeštanski vodič usvojen na Konferenciji opštih tužilaca Evrope 31. maja 2005. godine);

Mišljenje br. 349/2005 Evropske komisije za demokratiju putem prava o odredbama o pravosuđu u Nacrtu ustava Republike Srbije iz 2005. godine;

Naciona strategija reforme pravosuđa (2006-2011) („Službeni glasnik" RS, broj 44/06);

Analiza javne potrošnje i institucija u pravosuđu (JPEIR), koju je izradio Višedonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa (MDTF-JSS);

Strategija za smanjenje broja starih predmeta i odlaganja postupaka u sudovima u Republici Srbiji, USAID-ov Program podele vlasti u Srbiji;

Studija o unapređenju zakonodavnog procesa u Republici Srbiji, GIZ – Projekat za pravnu reformu, 2012. godina;

Funkcionalna analiza Ministarstva pravde – Projekat Podrška reformi državne uprave u Srbiji 2010-2013, Švedska agencija za međunarodnu razvojnu saradnju (SIDA) i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu, 2012. godina;

Preliminarna procena formalne organizacione strukture i ljudskih resursa u Ministarstvu pravde Republike Srbije, Višedonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji, 2011. godina;

Sagledavanje pravosuđa u Srbiji - Efikasnost, efektivnost, usluge, pristup, pravičnost, integritet i očekivanja u vezi sa reformom, Višedonatorski poverenički fond za podršku sektoru pravosuđa u Srbiji, 2011. godina.